

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин

(повна найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

**РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ
ЕКОНОМІЦІ**

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти

Групи МЕВ-41

Столярчук Ольга Володимирівна

_____
(підпис)

Керівник:

к.е.н., доцент

Урбан Оксана Анатоліївна

_____
(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«___» _____ 2023 р.
Д.е.н., професор
Гарант освітньої програми:
Лютак Олена Миколаївна

_____
(підпис)

Луцьк – 2023 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: бізнесу та права
Кафедра: міжнародних економічних відносин
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини
Освітня програма: Міжнародні економічні відносини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Баула О.В.
«____» _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ Столярчук Ользі Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Роль міжнародних фінансово-кредитних організацій в сучасній світовій економіці

2. Керівник роботи Урбан Оксана Анатоліївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «27» грудня 2022 року № 972/01-02

3. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи 05.06.2023 р.

4. Вихідні дані до роботи: офіційні дані міжнародних організацій, доповіді провідних дослідницьких центрів, галузевих асоціацій наукові праці відомих вітчизняних та іноземних фахівців у сфері діяльності міжнародних відносин

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ. 1.1. Поняття міжнародних фінансово-кредитних організацій та їхні основні. 1.2 Основні міжнародні фінансово-кредитні організації та їх роль в світовій економіці. 1.3 Механізми діяльності фінансово-кредитних організацій. РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ. 2.1 Основні напрями діяльності МВФ, Світового банку та ЄБРР. 2.2 Вплив міжнародних кредитно-фінансових організацій на розвиток країн світу 2.3. Проблеми та перспективи взаємодії України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями. Висновки та пропозиції.

6. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу

Лист 1. Мета, завдання дослідження, об'єкт. Лист 2. Основні етапи розвитку міжнародних фінансово-кредитних. Лист 3. Цілі та функції МФКО. Лист 4. Міжнародні фінансові організації. Лист 5. Динаміка зміни обсягу кредитування МВФ, в 1985-2021 роках (млрд.СПЗ). Лист 6. Розподіл кредитів МВФ, в розрізі держав, станом на 2021 р. Лист 7. Частка країн у квотах МВФ. Лист 8. Сучасні механізми МВФ. Лист 9. Роль та основні напрями діяльності Групи Світового банку. Лист 10. Показники функціонування Світового Банку. Лист 11. Висновки та пропозиції. Лист 12. Висноки та пропозиції.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Теоретичний розділ</i>	к.е.н., доцент Урбан О.А.		
<i>Аналітичний розділ</i>	к.е.н., доцент Урбан О.А.		
<i>Висновки та пропозиції</i>	к.е.н., доцент Урбан О.А.		

8. Дата видачі завдання «27» грудня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 27.12.2022</i>	<i>виконано</i>
2	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 16.01.2023</i>	<i>виконано</i>
3	<i>Теоретичний розділ</i>	<i>до 14.02.2023</i>	<i>виконано</i>
4	<i>Аналітичний розділ</i>	<i>до 14.03.2023</i>	<i>виконано</i>
5	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 11.04.2023</i>	<i>виконано</i>
6	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 25.04.2023</i>	<i>виконано</i>
7	<i>Формування додатків</i>	<i>до 09.05.2023</i>	<i>виконано</i>
8	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 16.05.2023</i>	<i>виконано</i>
9	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 23.05.2023</i>	<i>виконано</i>
10	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 02.06.2023</i>	<i>виконано</i>
11	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 05.06.2023</i>	<i>виконано</i>

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Столярчук О.В.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Урбан О.А.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Столярчук О.В. Роль міжнародних фінансово-кредитних організацій в сучасній світовій економіці. Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Міжнародні економічні відносини» спеціальності Міжнародні економічні відносини. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2023.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел.

Предметом дослідження є характер, роль та напрями діяльності цих організацій у глобальній фінансовій архітектурі.

Мета роботи полягає у дослідженні ролі міжнародних фінансово-кредитних організацій у процесі стабілізації світової економіки в умовах сучасної глобалізації у розрізі найвідоміших і найбільших міжнародних організацій.

У першому розділі були досліджені теоретико-методологічні засади, що лежать в основі дослідження діяльності кредитно-фінансових організацій у системі міжнародних економічних відносин. У другому розділі був проведений аналіз та розглянуто перспективи функціонування міжнародних кредитно-фінансових організацій.

На основі проведеної роботи були зроблені висновки та сформульовані пропозиції з метою підвищення ефективності діяльності кредитно-фінансових організацій.

Ключові слова: міжнародні фінансово-кредитні організації, міжнародні економічні відносини, кредитування, інвестиції, економічні ризики, міжнародна співпраця.

ANNOTATION

Stoliarchuk O.V. The Role of International Financial-Credit Organizations in the Contemporary World Economy. Manuscript.

Bachelor's Qualification Paper in the field of International Economic Relations, specialization in International Economic Relations. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2023.

The Bachelor's Qualification Paper consists of an introduction, two chapters, conclusions and recommendations, and a list of references.

The subject of the research is the nature, role, and directions of activities of these organizations in the global financial architecture.

The aim of the paper is to investigate the role of international financial-credit organizations in stabilizing the global economy in the context of modern globalization, focusing on the most well-known and largest international organizations.

The first chapter examines the theoretical and methodological foundations underlying the study of the activities of credit-financial organizations in the system of international economic relations. The second chapter analyzes and explores the prospects for the functioning of international credit-financial organizations.

Based on the conducted research, conclusions were drawn and recommendations were formulated to enhance the effectiveness of the activities of credit-financial organizations.

Keywords: international financial-credit organizations, international economic relations, lending, investments, economic risks, international cooperation.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	11
1.1. Поняття міжнародних фінансово-кредитних організацій та їхні основні функції	11
1.2 Основні міжнародні фінансово-кредитні організації та їх роль в світовій економіці	16
1.3 Механізми діяльності фінансово-кредитних організацій	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	28
2.1 Основні напрями діяльності МВФ, Світового банку та ЄБРР	28
2.2 Вплив міжнародних кредитно-фінансових організацій на розвиток країн світу	44
2.3 Проблеми та перспективи взаємодії України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями	52
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МФКО	міжнародні фінансово-кредитні організації;
МФО	міжнародні фінансові організації;
МВФ	Міжнародний валютний фонд;
СБ	група Світового банку;
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку;
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
МАР	Міжнародна асоціація розвитку;
МФК	Міжнародна фінансова корпорація;
БАІГ	Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій;
МЦВІС	Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок;
СПЗ	спеціальні права запозичення.

ВСТУП

В умовах глобалізації перед країнами світу постає проблема як ефективно здійснювати та координувати економічну політику, аби забезпечити зростання економіки, безпеку та стабільність в межах власних кордонів. Передумовами створення механізму глобального регулювання країн у фінансово-економічній сфері стало зближення національних кордонів та фінансових ринків. В цьому процесі найвідповідальнішу роль було покладено на міжнародні організації, в тому числі на міжнародні фінансові організації, які розвивалися в ХХ ст.

В наш час, головними силами, що сприяють глобалізаційному розвитку, є міжнародні фінансові організації. Вони встановлюють стабільні системні зв'язки між країнами, що виходять за межі просто фінансових відносин і розвиваються як економічні системи в цілому. Проблема полягає в тому, що роль окремих країн у цьому процесі визначається міжнародними фінансовими організаціями, які виконують функції створення умов для світового економічного порядку, включаючи валютний режим, акумуляцію вільних валютних коштів на світовому рівні та їх розподіл серед країн-позичальників. Виконання цих функцій міжнародними фінансовими організаціями є одним із головних факторів створення глобальної економічної системи та інтеграції національних економік в цю систему.

Міжнародні організації є ефективним регулятором економічних відносин у міжнародній сфері, і їх значення як інституційних одиниць світової економіки постійно зростає. Фінансове співробітництво з міжнародними інституціями є потужним джерелом та ефективним інструментом розвитку національних економік. Ресурси міжнародних фінансових інституцій використовуються для реалізації програм, спрямованих на ринкові реформи, забезпечення стабільності національної валюти, вирішення соціально-економічних проблем, забезпечення економічного зростання, фінансування дефіциту державного бюджету та балансування платіжного балансу.

Однією з ключових ролей цих організацій є підтримка країн з проблемами платіжного балансу. Вони надають фінансову допомогу для покриття дефіциту

платіжного балансу та підтримки національної валюти. Це дозволяє уникнути валютних криз, зменшити ризики фінансової нестабільності та зберегти економічну стійкість.

Крім того, міжнародні фінансові кредитні організації є важливими джерелами довгострокового фінансування для проектів з розвитку. Вони сприяють фінансуванню інфраструктурних проектів, освіти, охорони здоров'я та інших сфер, які сприяють підвищенню життєвого рівня населення та соціальному розвитку.

Поміж важливих завдань міжнародних кредитно-фінансових організацій також входить надання технічної допомоги та консультування країн у сферах економічного розвитку, реформ та політики. Вони сприяють налагодженню ефективного управління економіками країн, розробці стратегій з приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів та практик.

Таким чином, роль міжнародних кредитно-фінансових організацій у сучасній світовій економіці є надзвичайно важливою. Вони сприяють зміцненню фінансової стабільності, розвитку та підвищенню добробуту країн, сприяючи реалізації економічного потенціалу та забезпеченню стійкого зростання.

Багато зарубіжних та вітчизняних науковців присвячують свої дослідження діяльності кредитно-фінансових організацій та їх перспективам розвитку. Вони вивчають вплив цих організацій на економічний розвиток, процеси глобалізації, економічні та політичні підходи, а також формування економік держав. Деякі з вчених, які займаються цими питаннями, включають Ковбасюка Ю., Кульбиду М.В., Гапонюка М.А., Максименко А.А., Галазюк Н.М., Мицюка С., Мегея В., Іванова С.М., Клименка К.В., Савосьтьяненка М.В.

Мета нашого дослідження полягає у дослідженні ролі міжнародних фінансово-кредитних організацій у процесі стабілізації світової економіки в умовах сучасної глобалізації у розрізі найвідоміших і найбільших міжнародних організацій.

Для досягнення мети були поставлені цілі та вирішені наступні завдання:

- розглянути поняття міжнародних фінансово-кредитних організацій, визначити їх основні функції;

- описати основні міжнародні фінансово-кредитних організації та їхню роль у світовій економіці;
- дослідити основні напрями діяльності МВФ, групи Світового Банку та ЄБРР;
- дослідити механізми діяльності міжнародних фінансово-кредитних організацій;
- визначити вплив міжнародних кредитно-фінансових організацій на розвиток країн світу;
- виявити проблеми та перспективи взаємодії України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями.

Об'єктом дослідження є міжнародні фінансові організації, зокрема універсальні МФО, такі як МВФ та Світовий банк, а також регіональні МФКО.

Предметом дослідження є характер, роль та напрями діяльності цих організацій у глобальній фінансовій архітектурі, а також їх вплив на соціально-економічні трансформації країн світу та регулювання міжнародної фінансової системи.

Під час аналізу було використано метод наукового абстрагування для розгляду теоретичних результатів і наведених висновків, а також логічні і структурні методи. Для проведення аналізу і визначення абсолютних та відносних величин для оцінки структурних змін був використаний статистичний підхід, разом з іншими науковими методами дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

1.1. Поняття міжнародних фінансово-кредитних організацій та їхні основні функції

Міжнародні фінансово-кредитні організації є спеціалізованими інституціями, які працюють на міжнародному рівні з метою забезпечення фінансової стабільності та розвитку в країнах-учасниках. Вони працюють зібраними фінансовими ресурсами, наданими членами організації або залученими з зовнішніх джерел, та надають фінансову допомогу у вигляді кредитів, позик, технічної допомоги або консультацій.

Ці організації грають важливу роль у підтримці економічної стабільності, розвитку та вирішенні фінансових проблем в країнах-членах. Вони працюють з країнами на різних етапах їхнього економічного розвитку, надаючи фінансову підтримку для вирішення кризових ситуацій, підтримки структурних реформ, розвитку інфраструктури та інших пріоритетних галузей.

Основними передумовами виникнення міжнародних фінансових організацій є:

- поглиблення процесів глобалізації в економічній сфері;
- міжнародний розподіл праці;
- зміцнення національного та міжнародного регулювання всіх аспектів сучасних міжнародних економічних відносин;
- перетин національних кордонів у процесі репродукції.

Перелік передумов загалом можна узагальнити поняттями – міжнародна економічна інтеграція та глобалізація.

Виникнення валютно-фінансової та кредитної системи має історичну обумовленість. Якщо спочатку фінансові відносини виникали як одиничне явище, існували поза системою і їх регулювання здійснювалось за допомогою

двосторонніх угод, то згодом країни почали укладати багатосторонні угоди, що зумовило необхідність міждержавного регулювання економічних відносин.

Основні етапи розвитку міжнародних фінансово-кредитних організацій представлені на рис. 1.1.:

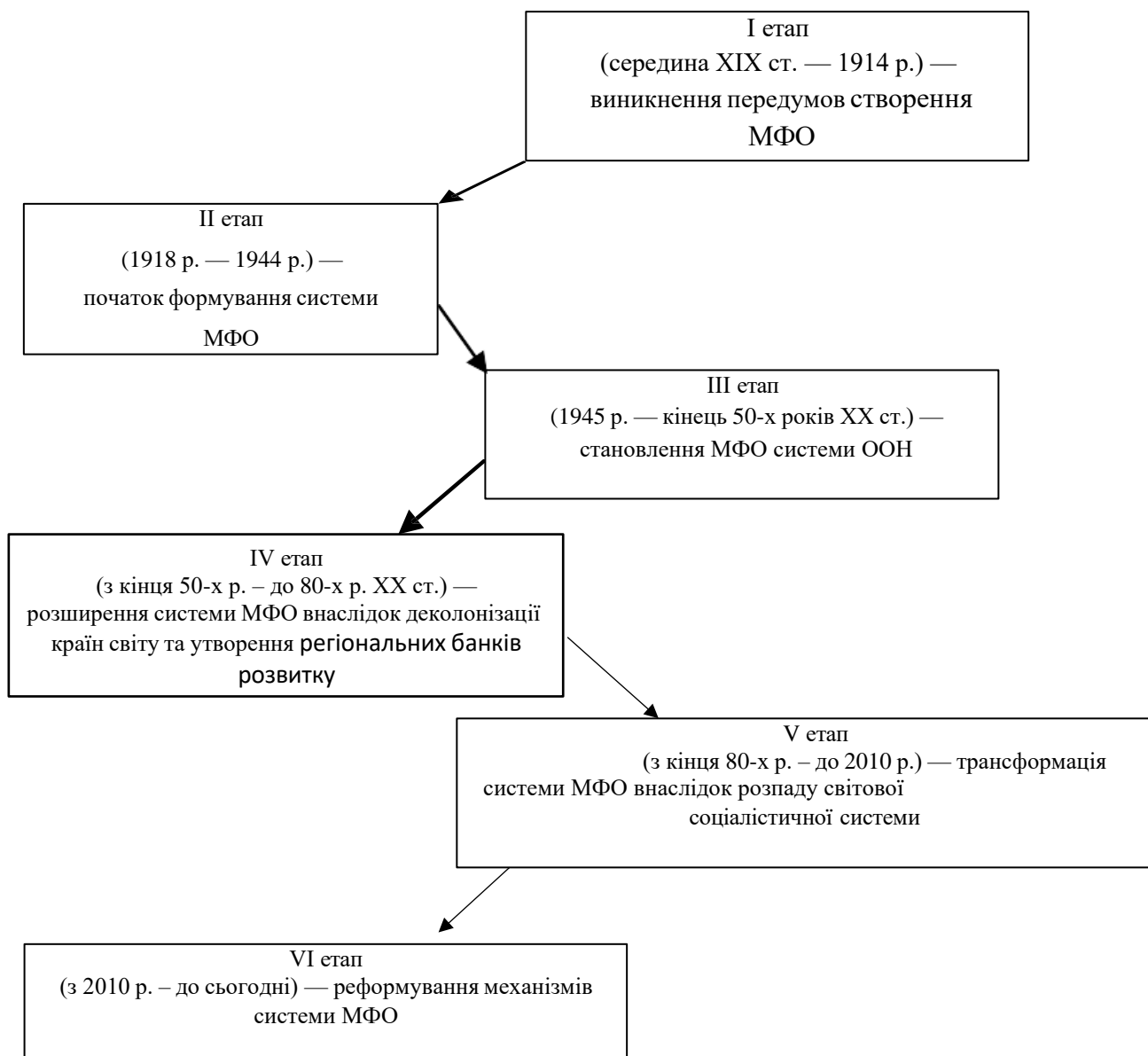

Рисунок 1.1 Основні етапи розвитку міжнародних фінансово-кредитних відносин

Примітка. Складено автором на основі джерела [2]

Регулювання фінансів та економіки є одним з основних питань глобального управління. Міжнародні фінансові організації виконують ключову роль у регулюванні міжнародної валютно-фінансової системи і є значущим джерелом фінансової, аналітичної та технічної підтримки для країн, які стикаються з

тимчасовими проблемами платіжного балансу або зазнають соціально-економічних змін. Посилення кризових явищ у світовій економіці актуалізувало діяльність мікрофінансових організацій, особливо в частині прогнозування, попередження та подолання їх наслідків. Головна мета міжнародних фінансових інститутів полягає у регулюванні міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносин для досягнення ефективного розвитку світового господарського співробітництва.

Міжнародні валютно-фінансові відносини є основною формою міжнародних економічних зв'язків. В сучасній науковій літературі зустрічаються різні підходи до трактування терміну "міжнародні валютно-фінансові відносини", які описують цю форму взаємодії з різних перспектив.

Так, Васенко В. К. подає поняття «валютно-фінансові відносини» в контексті здійснення зовнішньоекономічної діяльності, тобто «як сукупність відносин, що пов'язані із функціонуванням валюти в міжнародній торгівлі, економічному і технічному співробітництві, наданні та отриманні позик, кредитів тощо». [4]

Автор висловлює думку, що валютно-фінансові відносини в основному представляють собою взаємодію між учасниками міждержавного обміну під час функціонування грошей у міжнародному масштабі. Таким чином, валютно-фінансові відносини мають дві взаємопов'язані сфери функціонування: національно-державну та міжнародну (світову).

У зв'язку зі зростанням глобалізації та взаємозалежності між розвинутими та розвиваючимися країнами, цілі та функції міжнародних фінансових організацій стали більш помітними.

Для досягнення своїх цілей, міжнародні фінансово-кредитні організації виконують різноманітні завдання. Серед них належить стабілізація та розвиток міжнародної валютно-фінансової системи, регулювання валютних і кредитно-фінансових відносин між країнами, розробка і координація стратегій та тактик розвитку міжнародної валютної системи, а також збір фінансових ресурсів і їх ефективне використання для забезпечення стабільності в національному, регіональному та глобальному економічному розвитку.

Цілі та функції МФКО наведені в табл. 1.1.:

Таблиця 1.1.– Цілі та функції МФКО

Цілі	Функції
Підтримка стабілізації та прогресу міжнародної валютно-фінансової системи.	Виступають в якості регулятора світового господарства та міжнародних валютно-фінансових відносин.
Накопичення фінансових ресурсів та їх ефективне використання для забезпечення стабільності у національному, регіональному та світовому економічному розвитку.	Надається технічна допомога та консультації країнам-членам, а також обмін досвідом з країнами, що здійснюють соціально-економічні трансформації.
Збір, аналіз та дослідження інформації з питань міжнародних фінансових відносин	Здійснюються з метою моніторингу стану економіки країн-членів та виконання їхніх зобов'язань перед МФО.
Регулювання, розробка та координація стратегій та тактик для розвитку міжнародної валютної системи	Макроекономічна стабільність та структурна перебудова реального сектору економіки підтримуються.

Примітка. Складено автором за даними офіційних сайтів Міжнародних кредитно-фінансових організацій.

Крім того, МФКО надають технічну допомогу та консультації країнам-членам, діляться досвідом із країнами, що здійснюють соціально-економічні трансформації, збирають та аналізують інформацію про стан економіки країн-членів та виконання ними зобов'язань перед організацією.

Загалом, міжнародні фінансово-кредитних організації виступають регулятором світового господарства і міжнародних валютно-фінансових відносин, здійснюючи нагляд за міжнародною валютною системою та стимулюючи макроекономічну стабільність та структурну перебудову реального сектору економіки.

Міжнародні фінансово-кредитних організації є важливими інституціями, що виконують ключові функції в сфері міжнародних фінансів та економічного розвитку. Їх роль полягає в стабілізації та розвитку міжнародної валютно-фінансової системи, сприянні економічному зростанню та сталому розвитку країн-членів, а також забезпеченні фінансової стабільності.

Основні функції міжнародних фінансово-кредитних організацій включають регулювання міжнародної валютної системи, розробку та координацію стратегій і тактик розвитку, нагляд за фінансовою стабільністю, акумуляцію фінансових ресурсів для сприяння економічному розвитку, надання технічної допомоги та консультацій країнам-членам, а також збір та аналіз інформації з питань міжнародних фінансових відносин.

Ці організації грають важливу роль у підтримці фінансової стабільності, розвитку і соціальному зростанні на глобальному рівні. Їхні зусилля спрямовані на забезпечення економічного добробуту та підвищення якості життя в різних країнах світу. Повноваження і функції міжнародних кредитно-фінансових організацій мають вирішальне значення для сталого розвитку глобальної економіки та забезпечення фінансової стабільності у світі.

Велика депресія та Друга світова війна спустошили ХХ століття не тільки для економіки країн, а й для золотого стандарту. Особливо страждає від золотого стандарту, в якому знаходиться центральний банк країни, вони обмінювали паперові гроші не на золото, а на валюту, і для цього готували спеціальні паперові гроші - валютний резерв. Це потребує розвитку нових грошово-кредитної та фінансової систем. Система, здатна функціонувати в новій повоєнній дійсності задоволення потреб світової економіки. Міжнародні економічні відносини потребують регулювання, а країни потребують нових фінансових ресурсів для відновлення своєї економіки. Історично певні країни мали надлишок цих ресурсів і могли допомогти країнам, які потребували допомоги. Тому необхідно створити міжнародну систему співробітництва, яке буде пов'язане з певними міжнародними стандартами та сприятиме міжнародний економічний розвиток. За підсумками Бреттон-Вудської конференції, міжнародна спільнота визначилась із новою організаційною структурою повоєнної міжнародної економіки та ухвалила рішення про створення фінансових організацій, які б реанімували міжнародну економіку і валютно-фінансову систему, забезпечили їх стабільність та сприяли їх подальшому розвитку. Цими організаціями стали Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку [1]

1.2. Основні міжнародні фінансово-кредитних організації та їх роль в світовій економіці

В кінці ХХ століття сформувалася велика і складна система інституцій на міжнародному валютно-кредитному ринку. Основними структурними блоками є такі групи інститутів:

1. Державні органи й заклади, що контролюють міжнародну валютно-кредитну діяльність країни—міністерства (фінансів, економіки), національні банки й інші установи.

2. Багатонаціональні банки (БНБ).

3. Валютні біржі.

4. Міжнародні валютно-кредитні організації, котрі в свою чергу, поділяються на групи й види:

- міжнародний валютний фонд (МВФ);

- група Світового банку (МБРР, МАР, МФК, БАГІ, МЦУІС);

- банк міжнародних розрахунків (БМР);

- група Європейських міжнародних банків, організаційно пов'язаних з ЄС (ЄІБ, ЄБРР, ЄЦБ);

- регіональні банки розвитку[2]

Структура видів сучасних МФКО представлена на рис. 1.2. організації, а також інші кредитно-фінансові установи.

Узагальнюючи, існує значна кількість різних організацій, які входять до складу міжнародних фінансових організацій (МФО). Ці організації можна класифікувати відповідно до різних критеріїв у різні групи.

Відповідно до сфери функціонування розрізняють МФКО у системі ООН та регіональні МВФО.

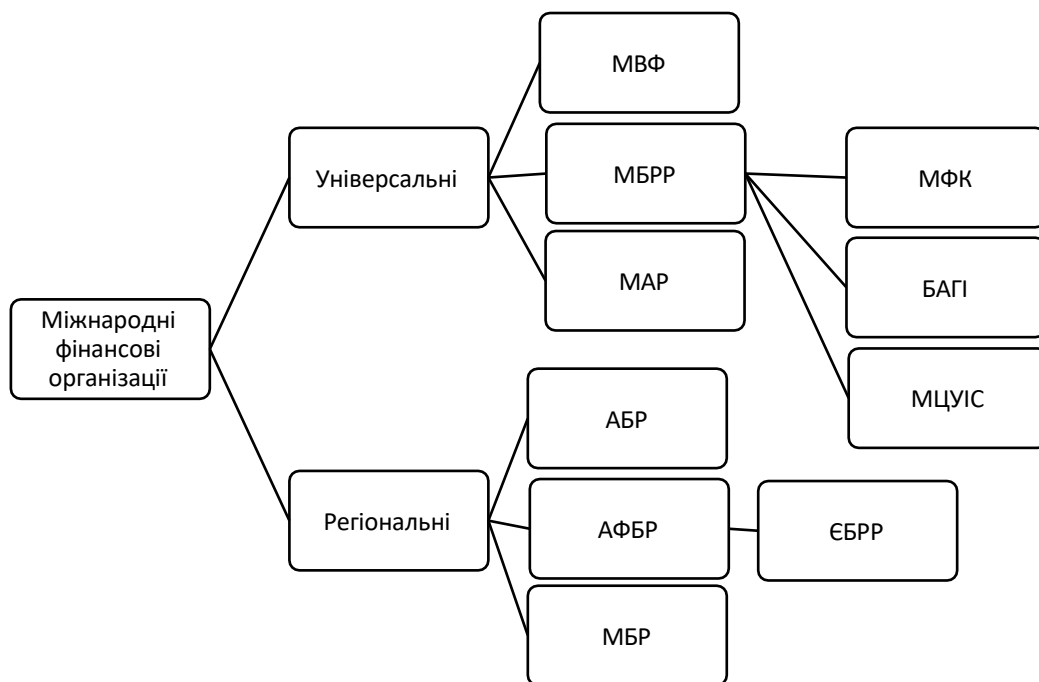

Рисунок 1.2 Міжнародні фінансові організації

Примітка. Побудовано автором на основі джерела [2]

Основні міжнародні фінансово-кредитних організації відіграють важливу роль у світовій економіці. Вони працюють з метою забезпечення фінансової стабільності, підтримки економічного розвитку та сприяння структурним реформам у країнах-членах.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є ключовим гравцем у забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи. Він надає фінансову підтримку країнам, що переживають економічні труднощі або знаходяться в кризовій ситуації. МВФ сприяє реформам економіки, забезпечує нагляд за макроекономічною політикою країн та допомагає вирішувати питання зовнішнього боргу.

У статуті МВФ перелічено шість цілей, якими установа має керуватися «в усіх її політиках і рішеннях». Вони включають сприяння міжнародній валютній співпраці «через постійну устанovu, яка забезпечує механізм для консультацій і співпраці з міжнародних валютних проблем», сприяння «розширенню та збалансованому зростанню міжнародної торгівлі», таким чином сприяючи високому рівню зайнятості та доходу; а також тимчасове надання фінансових ресурсів під адекватними гарантіями, щоб надати членам МВФ «можливість

виправити дискоригування своїх платіжних балансів, не вдаючись до заходів, які руйнують національне чи міжнародне процвітання».

Втілюючи мету на практиці, МВФ зосереджується на трьох основних напрямках діяльності:

1. Моніторинг економічного та фінансового розвитку та політики на національному, регіональному та глобальному рівнях. Це означає, що МВФ вивчає та аналізує стан економік країн-членів, їхні фінансові показники та прийняті політичні рішення. Цей моніторинг сприяє сприянню економічному зростанню та стабільності шляхом нагляду та рекомендацій з боку МВФ.

2. Надання фінансової підтримки членам МВФ для зовнішніх потреб, зокрема для забезпечення платіжного балансу. МВФ може надавати країнам-членам фінансову допомогу у вигляді кредитів, що допомагають згладжувати економічні кризи, забезпечувати стабільність та сприяти їхній адаптації до змінних умов на міжнародному ринку.

3. Забезпечення технічної допомоги та консультацій членам МВФ. МВФ пропонує своїй членській базі технічну підтримку, експертні знання та консультації з питань економічного розвитку, політики та реформ. Це допомагає країнам здійснювати економічні трансформації та досягати сталого розвитку.[3]

Члени Комітету мають знати історію МВФ та його створення разом зі Світовим банком у Бреттон-Вудсі в 1944 році. Обидві інституції, обидві невід'ємні від мети створення більш стабільної та процвітаючої глобальної економіки, мають різні мандати, зосереджені на МВФ стабільність міжнародної валютної системи та Банку, зосередженого на економічному розвитку та скороченні бідності. Дуже важливо, щоб обидві інституції працювали разом, поважаючи їхні різні ролі та обов'язки. Як зазначено в заяві міністра фінансів Джанет Єллен минулої осені перед Міжнародним валютно-фінансовим комітетом, ефективна координація між МВФ і Світовим банком буде необхідною для успішного та тривалого відновлення[5].

У міру того як Фонд все більше переходить до висвітлення питань, які мають як макрокритичні, так і глибокі структурні аспекти, потреба в тісній співпраці між

двома установами лише зростатиме. Стосовно питань, які ми сьогодні обговорюємо, зокрема клімату, охорони здоров'я та боргу, існує досвід координації між співробітниками МВФ і Світового банку, на який можна спиратися, зокрема обмін даними, ініціативи щодо прозорості та оціночні листи. RST з фінансуванням для вирішення довгострокових структурних проблем і відповідними умовами погашення перевірить здатність двох установ координувати роботу, але поважати розподіл праці між ними. Обґрунтована зосередженість МВФ на кліматі та готовності до пандемії має бути примножувачем сил і не повинна перетворювати МВФ на агентство розвитку. Але для цього потрібен продуманий підхід, підтриманий спільними зацікавленими сторонами та керівництвом двох установ.[4]

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є міжурядовою організацією, яка має за мету регулювання валютно-кредитних відносин між країнами і надання фінансової допомоги своїм членам для подолання валютних труднощів, що виникають внаслідок порушень платіжного балансу. МВФ є однією з провідних міжнародних фінансових організацій.

МВФ має кілька цілей, серед яких регулювання валютних курсів і сприяння конвертованості валют. Він також пропонує короткострокові кредити країнам-членам, щоб допомогти покрити тимчасовий дефіцит їхніх платіжних балансів. Крім того, МВФ працює над усуненням валютних обмежень і надає консультативну допомогу з фінансових і валютних питань.

Ресурсну базу МВФ формують внески країн-членів, розмір якої становить приблизно 368 млрд.дол. крім того Фонд може збішувати свій фонд за рахунок тимчасових запозичень з метою доповнення своїх квотних ресурсів. Для кожної країни установлюється квота, яка залежить від того, яке місце в світовій економіці займає країна.

Світовий банк (СБ) зосереджує свою увагу на підтримці розвитку країн, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, інфраструктури, сільського господарства та підприємництва. Він надає фінансову та технічну допомогу, досліджує економічні проблеми та розвиває інноваційні підходи до розвитку. СБ

сприяє залученню приватних інвестицій та розвитку бізнес-середовища, сприяючи тим самим зростанню економік та зменшенню бідності.

Основною метою роботи Світового банку Шляхом підвищення ефективності економічної системи, створення сприятливого інвестиційного клімату, стимулювання приватних іноземних довгострокових інвестицій та регулювання їхнього міжнародного потоку досягаються досягнення економічного та соціального прогресу.[13]

Світовий банк, як багатостороння кредитна установа, складається з п'яти інститутів [6]:

- Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).
- Міжнародна асоціація розвитку (МАР).
- Міжнародна фінансова корпорація (МФК).
- Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (БАІГ).
- Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок (МЦВІС).

Перші три структури виконують розвиткові функції, тоді як наступні дві структури спрямовані на сприяння залученню іноземних інвестицій до країн, які переходять до ринкової економіки. Усі згадані організації є тісно пов'язаними між собою і підпорядковуються урядам країн-членів цих організацій.

Щорічно Банк надає своїм країнам-членам допомогу у сумі близькій до \$20 млрд. для фінансування десятків і сотень проектів. В минулому фінансовому році Банк надав своїм країнам-членам допомогу у сумі \$18,5 млрд. (\$11,2 млрд. у коштах МБРР і \$7,3 млрд. у коштах МАР) для фінансування 99 проектів МБРР і 141 проекту МАР.[9]

За ростом кількості країн-членів та зміною їх потреб, Світовий банк також розширювався. На сьогоднішній день, він складається з п'яти різних організацій, які утворюють Групу Світового банку.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку – МБРР (The International Bank for Reconstruction and Development – IBRD). Наразі МБРР нараховує 189 країн-членів, а МАР – 173 країни-члена. У 2017 році, Світовий банк (МБРР/ МАР) надали допомогу у розмірі 42,1 млрд. дол. США для країн-членів у вигляді кредитів, позик,

грантів та гарантій. Надає фінансову та технічну допомогу країнам-членам для здійснення проектів з реконструкції, розвитку та боротьби з бідністю. Вони фінансують проекти у галузях, таких як інфраструктура, освіта, охорона здоров'я та енергетика.

Міжнародна асоціація розвитку – МАР (The International Development Association – IDA). Надає довгострокові позики та фінансування для розвитку країн з низьким доходом, які мають обмежені можливості доступу до фінансових ринків. Головна мета МАР – зменшення бідності та підвищення життєвого рівня населення цих країн.

Міжнародна фінансова корпорація – МФК (The International Finance Corporation – IFC). Надає фінансування, консультаційні послуги та іншу підтримку для приватного сектору у країнах, що розвиваються. Вони сприяють розвитку приватного підприємництва, підтримують проекти в галузі енергетики, фінансів, туризму та інших секторах.

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (The Multilateral Investment Guarantee Agency - MIGA) було створене у 1988 році. Його головна мета полягає в заохоченні іноземних інвестицій шляхом надання гарантій іноземним інвесторам для покриття збитків, які можуть виникнути внаслідок некомерційних ризиків у країнах, що розвиваються. Агентство MIGA надає гарантії та захист іноземним інвесторам у країнах-членах. Це сприяє залученню приватних інвестицій до країн з високим ризиком, сприяючи створенню стійкого та сприятливого інвестиційного клімату.

Міжнародний центр врегулювання спірних питань щодо інвестицій – МЦВСПІ (The International Centre for Settlement of Investment Disputes – ICSID). Створений у 1966 році, цей механізм надає інструменти для вирішення спірних питань щодо інвестицій між іноземними інвесторами та країнами-одержувачами інвестицій шляхом проведення погоджувальних або арбітражних процедур.

Організація надає позики в двох основних різновидах. По-перше, це інвестиційні кредити. Вони надаються з метою фінансування промислових галузей в економіках, що розвиваються, а також в інших сегментах господарських систем,

важливих з точки зору вирішення соціально-економічних завдань. По-друге, це цільові кредити, що направляються на стимулювання політичного розвитку країн. Їх отримання передбачає проведення державами необхідних реформ.

Ще однією важливою міжнародною фінансовою організацією є Європейський Банк реконструкції і розвитку.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є міжнародною кредитно-фінансовою організацією, заснованою у 1991 році. Головна мета банку полягає в підтримці перехідних економік країн Центральної та Східної Європи, а також Кавказу та Центральної Азії, у процесі реформування своїх економічних систем та досягнення сталих розвитку та підвищення життєвого рівня населення. Європейський банк реконструкції та розвитку - це міжнародний банк, заснований 42 країнами та двома міжнародними організаціями - Європейською Комісією та Європейським інвестиційним банком. Його метою є підтримка економічних реформ у країнах Східної Європи та колишнього Радянського Союзу. ЄБРР прагне створити конкурентоспроможні галузі промисловості в постсоціалістичних країнах, розвивати взаємовигідні відносини між західними та східноєвропейськими фірмами, надавати кредити на великі проекти в галузі енергетики, транспорту, зв'язку, захисту навколишнього середовища тощо. ЄБРР також допомагає встановленню сучасних ринкових структур, створенню законодавчої бази, валютному регулюванню та переходу до конвертованості валют.

Основні завдання ЄБРР включають:

Фінансування проектів: Банк надає фінансування підприємствам, банкам та іншим організаціям для реалізації проектів у таких сферах, як енергетика, транспорт, муніципальні послуги, фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство та багато інших.

Розвиток підприємництва: Банк надає підтримку малому та середньому бізнесу, сприяючи його розвитку через фінансові інструменти, консультації та технічну допомогу. Це допомагає створювати нові робочі місця та сприяти економічному зростанню.

Підтримка сталого розвитку: Банк активно працює над сприянням сталому розвитку та зменшенню негативного впливу на довкілля, підтримуючи проекти з енергоефективності, відновлюваної енергетики, екології та інших сфер, спрямованих на збереження ресурсів та біорізноманіття.

Зв'язано з підтримкою реформ, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) працює в тісному співробітництві з країнами-членами, щоб сприяти політичним, економічним і соціальним реформам. Організація виконує роль консультанта та партнера, надаючи країнам фінансову, технічну та інституційну підтримку.

Головна мета підтримки реформ полягає в покращенні ефективності економічної системи, створенні сприятливого інвестиційного клімату та сприянні сталим змінам у соціальній сфері. ЄБРР сприяє залученню приватних іноземних інвестицій, розвитку підприємництва, стимулює інновації та розвиток конкурентоспроможності.

1.3. Механізми діяльності міжнародних фінансово-кредитних організацій

Міжнародні та регіональні фінансово-кредитні організації створюються на основі багатосторонніх угод між країнами з метою підтримки сталого економічного розвитку країн-членів. У сучасному глобальному ландшафті мобілізація та ефективне використання ресурсів цих організацій має вирішальне значення для забезпечення необхідних ресурсів для реалізації пріоритетних проектів та досягнення цілей соціально-економічного розвитку. Вони також слугують інструментами інституційної трансформації та міжнародної інтеграції.

У сучасних умовах, міжнародні фінансові організації відіграють важливу роль у регулюванні системи міжнародних економічних відносин і сприяють укріпленню зв'язків у глобальному економічному просторі. Робота цих організацій активізує участь країн у міжнародних валютно-кредитних відносинах та сприяє поглибленню світових економічних зв'язків. МФКО виконують важливу функцію у структурі

міжнародної фінансової системи. Завдяки значним фінансовим ресурсам, яким вони володіють, МФКО мають суттєвий вплив на економічний розвиток та змінюють умови бізнесу в різних країнах і регіонах світу.

Міжнародні фінансові організації формуються шляхом об'єднання фінансових ресурсів країн-учасниць з метою вирішення різноманітних завдань, включаючи регулювання системи міжнародних економічних відносин.[7] Основні механізми включають:

- регулювання і стабілізація світової економіки: Міжнародні фінансові організації здійснюють операції на міжнародних валютних і фондових ринках для підтримки стабільності світової економіки та регулювання валютних курсів;
- фінансування та підтримка торгівлі: Організації надають кредити та фінансову підтримку у вигляді грантів або інших фінансових інструментів для зміцнення міжнародної торгівлі, зниження дефіциту платіжних балансів та стимулювання економічного зростання;
- розвиток галузей та регіонів: Міжнародні фінансові організації надають фінансування для реалізації державних програм розвитку галузей та регіонів, а також підтримують малий і середній бізнес;
- інвестування у проекти: Організації здійснюють інвестиції у міжнародні проекти, зокрема у галузі інфраструктури, інформаційних технологій, транспорту і зв'язку;
- фінансування глобальних проблем: Міжнародні фінансові організації фінансують міжнародну допомогу, фундаментальні наукові дослідження та заходи з охорони навколишнього середовища.

Кожна з міжнародних фінансових організацій має свої власні форми та механізми взаємодії, які можна групувати в залежності від певних ознак. Існують різні організаційно-економічні форми співробітництва, які застосовуються при вступі країн до міжнародних фінансових організацій. Ці форми відображають процедуру стосунків між країнами та організаціями і класифікуються в залежності від етапу взаємодії.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) використовує різні форми та механізми для своєї роботи. Основні форми та механізми роботи МВФ включають наступне:

Кредитні програми: МВФ надає кредитну підтримку країнам-членам, що переживають проблеми з платіжним балансом або економічні кризи. Ці кредити надаються за умови виконання програми реформ, які спрямовані на поліпшення макроекономічної стабільності, зменшення інфляції, реформу банківського сектору, стимулювання економічного зростання та інші.

Технічна допомога: МВФ надає технічну допомогу країнам-членам у розробці та впровадженні ефективних економічних та фінансових політик. Це може включати консультування, навчання, експертні оцінки та аналіз економічної ситуації країни.

Нагляд і моніторинг: МВФ проводить регулярний нагляд за економічними та фінансовими розвитком країн-членів. Це включає оцінку макроекономічної ситуації, виконання реформ та рекомендації щодо подальших заходів.

Технічне співробітництво: МВФ забезпечує технічну підтримку країнам-членам у різних сферах, таких як управління публічними фінансами, банківський сектор, ринок праці, фінансова стабільність та інші.

Фінансові ресурси МВФ походять від його член-країн. Кожна член-країна вносить квоту, яка визначає її фінансові зобов'язання перед МВФ і її голосувальну силу. Станом на 2021 рік загальна сума ресурсів МВФ за квотами становить приблизно 1,1 трлн доларів.

МВФ керується Комітетом керівників, що складається з одного керівника та одного заступника керівника від кожної член-країни. Комітет керівників зустрічається щорічно для обговорення політики та діяльності МВФ. МВФ очолює Директор-Керівник, якого призначає Виконавчий Комітет на період п'яти років з можливістю подальшого переобрання. Виконавчий Комітет відповідає за повсякденне керівництво МВФ і складається з 24 Виконавчих Директорів.

Кожна організація має свої механізми роботи, але переважною діяльністю цих організацій є кредитування. Щоб зрозуміти ці механізми, розглянемо їх на прикладі кредитування МВФ.

Операції Міжнародного валютного фонду (МВФ) можна розподілити на два типи: операції, що передбачають надання валюти країнам з резервів Фонду, і операції, що передбачають надання посередницьких фінансових та технічних послуг за рахунок отриманих позик.

Фінансові операції МВФ проводяться з офіційними органами країн-учасниць, такими як казначейства, центральні банки та валютні стабілізаційні фонди. В рамках кожного з цих механізмів застосовуються ліміти, які обмежують обсяг виданих кредитів по відношенню до квоти країни в МВФ.

Існують угоди, які називаються резервними або розширеними кредитними угодами, а також угоди про резервні кредити. По суті, уряд отримує гарантію того, що він зможе автоматично отримувати іноземну валюту від МВФ в обмін на свою національну валюту в межах певної суми в будь-який момент протягом терміну дії угоди. Звичайно, все це залежить від дотримання урядом вимог, викладених в угоді.

У сучасному світі основною метою кредитів "стенд-бай" є фінансування програм макроекономічної стабілізації, що здійснюються країнами-учасницями. Як правило, ці кредити надаються на період від 12 до 24 місяців. Фактично, резервні кредити становлять близько половини всіх кредитних операцій МВФ.

Механізм розширеного фінансування доповнює резервний та кредитний механізми, про які було згадано раніше, і передбачає надання середньострокового кредиту на період до трьох років. Цей кредит надається в рамках програм розширеного фінансування для подолання труднощів з платіжним балансом, що виникають внаслідок макроекономічних проблем у сферах виробництва, торгівлі та ціноутворення, які ускладнюють реалізацію політики. Погашення використаних фінансових ресурсів має здійснюватися дванадцятьма рівними частинами протягом періоду від 4 до 10 років з дати купівлі кожної валюти.

Коли країна звертається по фінансову допомогу до Міжнародного валютного фонду (МВФ), МВФ надає кредит лише в тому випадку, якщо країна відповідає певним економічним і політичним вимогам, викладеним у програмі стабілізації економіки. В рамках цієї програми країни-члени зобов'язані надавати МВФ

інформацію про офіційні золотовалютні резерви, валютні резерви, економічні умови, платіжний баланс, іноземні інвестиції та грошовий обіг.

Світовий банк, вирішуючи глобальні завдання розвитку людства, надає фінансову підтримку країнам з різними рівнями доходу за допомогою кредитних механізмів. Зокрема, через Механізм Боротьби з Бідністю і Реконструкції (МБРР), банк кредитує країни з середнім рівнем доходу за відсотковими ставками, відповідними ринковим умовам для цих країн. Крім того, інша фінансова організація Світового банку, Механізм Адаптації до Зміни Клімату (МАР), надає кредити країнам з низьким рівнем доходу за мінімальними відсотковими ставками або без відсотків.

Банк використовує свої фінансові ресурси, щоб надавати допомогу країнам, що знаходяться у процесі розвитку, з метою забезпечення стійкого й стабільного розвитку, який ґрунтується на принципах соціальної справедливості. Основний акцент робиться на наданні підтримки найбільш бідним групам населення й найбільш бідним країнам. Проте, Банк наголошує на необхідності прийняття наступних заходів для всіх своїх клієнтів.

Світовий Банк виступає як інституція, яка забезпечує інвестиційну діяльність, діючи як посередник між інвесторами та одержувачами коштів. Він надає позики тим, хто потребує фінансування, і одержує позики від інших джерел. Власниками Світового Банку є уряди 156 країн, які мають рівні долі акцій. У 1991 році загальна вартість акцій Банку становила \$175 мільярдів. Більшість коштів, які Світовий Банк позичає для фінансування розвитку ринків, надходить з випуску грошових облігацій. Ці облігації мають рейтинг AAA, оскільки платежі гарантуються урядами країн-членів. Отримані кошти розподіляються серед індивідуальних осіб та приватних установ у понад 100 країнах.

Світовий Банк працює з метою сприяння розвитку бідних країн, шляхом надання їм технічної допомоги і фінансування проектів та політик, що сприяють реалізації їх економічного потенціалу. Банк розглядає розвиток як довгостроковий процес, який вимагає об'єднаних зусиль.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ РОЛІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

2.1. Основні напрями діяльності МВФ, Світового банку та ЄБРР

Протягом 20-го століття швидкі зміни в політичному та економічному житті підштовхували уряди країн світу до створення міжнародних організацій. Соціальні та економічні потрясіння, спричинені Першою світовою війною, Великою депресією та Другою світовою війною, стали ключовою причиною створення багатосторонніх міжурядових регуляторних органів, серед яких особливе місце посідає Міжнародний валютний фонд (МВФ).

Міжнародний валютний фонд - міжурядова організація, покликана регулювати валютно-кредитні відносини між державами та надавати фінансову допомогу країнам-членам для подолання валютних труднощів, спричинених незбалансованістю платіжних балансів. Це одна з головних міжнародних фінансових організацій.

Ресурсна база МВФ формується за рахунок внесків країн-членів, які становлять приблизно 368 мільярдів доларів. Крім того, Фонд може поповнювати свої квотні ресурси за рахунок тимчасових запозичень. Кожній країні виділяється квота, яка залежить від її позиції у світовій економіці. До складу МВФ входять 189 країн з усього світу. Кожна країна при вступі робить внесок, який називається квотою. Квота визначається економічною ситуацією країни, розміром її резервів та фінансовою стабільністю і розраховується в спеціальній розрахунковій одиниці, яка називається СДР (спеціальні права запозичення), що базується на кошику з чотирьох провідних валют - євро, японської єни, фунта стерлінгів та долара США.

Внески країн-членів формують ресурсну базу МВФ, розмір якої становить приблизно 368 мільярдів доларів США (приблизно 238 мільярдів СПЗ). Крім того, МВФ може збільшувати свій фонд за рахунок тимчасових запозичень, щоб доповнити свої квотні ресурси. Механізм розширеного фінансування надає МВФ додаткові ресурси у розмірі до 370 млрд СПЗ (приблизно 368 млрд доларів США).

Важливо відзначити, що загальний обсяг кредитів, виданих МВФ, зростає протягом періоду з 1985 року, про що свідчать дані, наведені на рисунку 2.1.

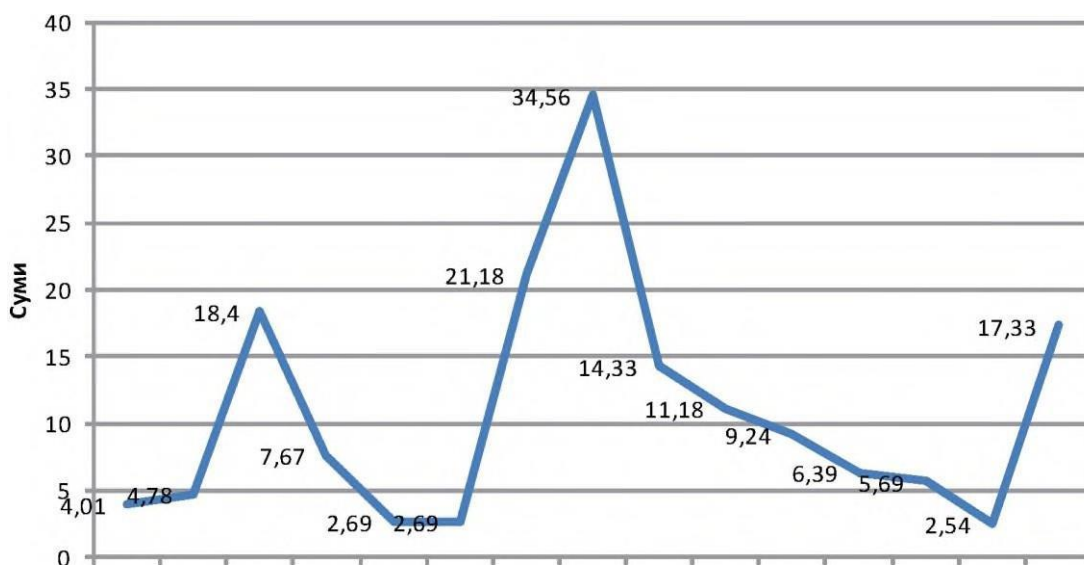

Рисунок 2.1 Динаміка зміни обсягу кредитування МВФ, в 1985-2021 роках
(млрд.СПЗ)

Примітка. Складено автором на основі джерела [3]

Станом на початок 2021 року найбільше кредитів від фонду отримали Греція - понад 9 мільярдів СПЗ (22% від загальної суми виданих кредитів), Україна - майже 8 мільярдів СПЗ (20%) та Португалія - понад 4 мільярди СПЗ (11%).рис 2.2

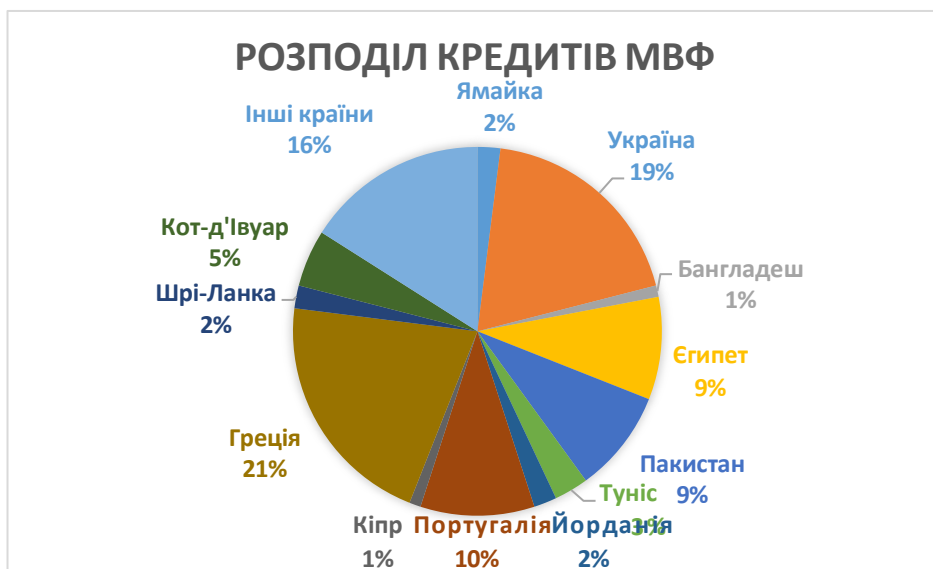

Рисунок 2.2 Розподіл кредитів МВФ, в розрізі держав, станом на .2021 р.

Примітка. Складено автором на основі джерела [3]

Кожна країна-член МВФ отримує квоту залежно від її позиції у світовій економіці. Загальна сума квот становить 477 мільярдів СПЗ (приблизно 686 мільярдів доларів США). Умови збільшення квот, узгоджені в рамках Чотирнадцятого загального перегляду квот, були виконані 26 січня 2016 року. В результаті квоти кожної з 189 країн-членів МВФ збільшаться з приблизно 238,5 млрд СПЗ (приблизно 343 млрд доларів США) до 477 млрд СПЗ (приблизно 686 млрд доларів США). Станом на 30 квітня 2018 року 181 з 189 країн-членів зробили внески до своїх квот, що становить понад 99% від загального збільшення квот, і загальна сума квот склала 475 млрд СПЗ (приблизно 684 млрд доларів США).

Станом на сьогодні, квоти між країнами розподіляються наступним чином (рис. 2.3).

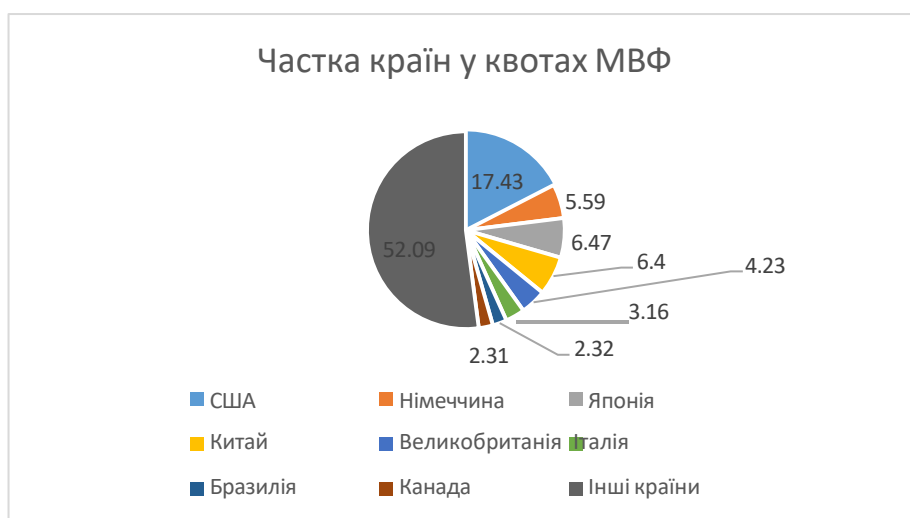

Рисунок 2.3 Частка країн у квотах МВФ

Примітка. Складено автором на основі джерела [3]

Найбільша частка в загальній структурі належить Сполученим Штатам Америки, яка становить 17,43%. Додатково, ще сім країн мають значні розміри квот: Японія - 6,47%, Китай - 6,4%, Німеччина - 5,59%, Велика Британія - 4,23%, Італія - 3,16%, Бразилія - 2,32% та Канада - 2,31%. Залишок 52,09% розподіляється між іншими країнами. Квота України в Міжнародному валютному фонді становить 0,42%.

Кожна країна вносить свій внесок у капітал Міжнародного валютного фонду (МВФ) у розмірі 25% в іноземній твердій валюті (раніше - золотом), а решта суми

вноситься в національній валюті. Розміри квот встановлюються на основі важелів, що відображають значущість країни в світовій економіці. Кредитні операції проводяться тільки з центральними банками та стабілізаційними фондами. Транзакція, хоча й включає обмін національної валюти на відповідну суму іноземної валюти, не може бути повністю класифікована як кредит, але являє собою форму фінансової допомоги.

Коли країна бере позику у МВФ, вона купує іноземну валюту за власну валюту; коли вона погашає борг, вона здійснює зворотну операцію, викупуваючи власну валюту за іноземну валюту. Країни-члени можуть використовувати ресурси МВФ відповідно до своїх квот.

Квота поділяється на чотири частини, які мають назву – транш. Перший кредитний транш становить до 25% квоти. Ця частина квоти називається першою частиною квоти, і вона може бути автоматично використана за першим запитом. Перша частина квоти також відома як резервний транш. Сума кредитів, наданих МВФ понад резервний транш країни, називається її кредитною позицією.

Основною метою МВФ є створення необхідних умов для фінансової та економічної стабілізації в країнах-членах, підтримка стабільності валют, поліпшення торгівлі товарами, послугами та капіталом між країнами-членами, а також сприяння їх економічному зростанню. Для досягнення поставленої мети країни співпрацюють як з МВФ, так та між собою. Передусім, країни-члени повинні [12]:

- скеровувати свою економічну та фінансову політику на постійне економічне зростання;
- забезпечувати економічну стабільність шляхом впровадження ефективних економічних і фінансових правил і законів.
- уникати маніпулювань валютним курсом та використання міжнародної валютної системи з метою недобросовісної конкуренції з іншими країнами-членами з метою отримання неправомірної вигоди.

У системі механізмів МВФ основним засобом є кредитна діяльність.

Таблиця 2.1. – Сучасні механізми МВФ

Механізми	Характерні ознаки
Кредити і кредитні лінії	МВФ надає кредити та кредитні лінії рівними сумами, як правило, на три роки, щоб допомогти країнам-членам подолати внутрішні та зовнішні економічні дисбаланси.
Фонд системної трансформації (Systemic Transformation Facility)	Надає фінансову допомогу країнам, що зазнають труднощів у своїх торговельних і платіжних системах у зв'язку з переходом до ринкової економіки.
Фонд компенсаційного фінансування і фінансування у випадку непередбачуваних обставин (Compensatory and Contingency Financing Facility)	Надає підтримку країнам-членам у випадках втрат через тимчасові зовнішні фактори, такі як підвищення експортних або імпорتنих цін, а також для підтримки реформ відповідно до політики та угод МВФ.
Система фінансування буферних запасів (Buffer Stock Financing Facility)	МВФ може надавати фінансову допомогу для відновлення запасів сировини
Термінова допомога (Emergency Assistance)	пропонує екстрену допомогу країнам, які зазнають значного від'ємного сальдо платіжного балансу внаслідок стихійних лих.
Фонд структурної адаптації (Structural Adjustment Facility):: і Розширений фонд структурної адаптації (Enhanced Structural Adjustment Facility)	Надають допомогу країнам, що розвиваються, у проведенні структурних реформ та реалізації середньострокових макроекономічних програм.
Інститут МВФ, створений у 1964 р. (Вашингтон, США)	Організовує курси і семінари з збільшення кваліфікації державних службовців з країн-членів МВФ

Примітка. Складено автором на основі джерела [5]

Група Світового банку є складною структурою, яка включає в себе декілька організацій, що працюють у співробітництві для досягнення спільної мети - підтримки розвитку країн та зменшення світової бідності. Основні організації в складі Групи Світового банку включають Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародне агентство розвитку (МАР), Міжнародну фінансову корпорацію (МФК) та інші.

Таблиця 2.2.– Роль та основні напрями діяльності Групи Світового банку

	МБРР	МАР	МФК	БАПІ
Роль	Допомагають у здійсненні інституційних, правових та регулятивних реформ	у здійсненні правових та	Стимулює розвиток приватного сектора	Зменшує ризики інвестицій
Клієнти	Країни, які розвиваються	Найбідніші країни	Приватні компанії країн-членів	Інвестори іноземці в країнах-членів
Напрями діяльності	Кредити, технічна допомога, консультування	Кредити без %, технічна допомога, консультації	Довгострокові кредити, управління ризиками.	Страховання політичних ризиків

Складено автором за даними джерела [8]

Отже, Світовий банк складається з безлічі різних груп, таких як Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація та інші. Ви можете побачити, наскільки добре працює Світовий банк в цілому в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 - Показники функціонування Світового Банку (млн. дол. США).

Показник	2017	2018	2019	2020	Відносне відхилення, %, 2017/2020рр
Група світового банку					
Зарезервовані засоби	61 783	66 868	62 341	77 078	24,77
Надані засоби	43 853	45 724	49 395	54 367	23,96
МБРР					
Зарезервовані засоби	22 621	23 012	23 192	27 976	23,77
Надані засоби	17 861	17 389	20 182	20 238	13,31
МАР					
Зарезервовані засоби	19 513	24 010	21 932	30 365	55,65
Надані засоби	12 718	14 383	17 549	21 179	66,44
МФК					
Зарезервовані засоби	11 854	11 629	8 920	11 135	-6,05
Надані засоби	10 355	11 149	9 074	10 518	1,57
БАПІ					
Загальний обсяг страхового покриття	4 852	5 351	5 549	3 971	-18,21
ТРАСТ-ФОНДИ					
Зарезервовані засоби	2 962	2 976	2 749	3 641	22,90
Надані засоби	2 919	2 803	2 590	2 433	-14,95

Примітка. Складено автором на основі джерела [11]

За результатами розрахунку відносного відхилення для наведених даних можна зробити наступні висновки: майже жодна з організацій групи Світового банку не виплачує зарезервовані кошти на повну суму.

У МБРР спостерігалася зростаюча тенденція зарезервованих та наданих засобів з відносним відхиленням приблизно 23,77% і 13,31% відповідно. Це може свідчити про збільшення обсягу резервованих та наданих засобів, що відображає позитивну динаміку МБРР. МАР також показує значні зміни зарезервованих та наданих засобів з відносним відхиленням близько 55,65% та 66,44% відповідно. Це може вказувати на зміну стратегії або активну діяльність в МАР. У МФК відбулися незначні зміни зарезервованих засобів з відносним відхиленням -6,05%, тоді як надані засоби показують невелике зростання на 1,57%. Це може вказувати на стабільність діяльності МФК. БАГІ показує зростання загального обсягу страхового покриття на 14,62%, що може свідчити про зміцнення страхової бази. ТРАСТ-ФОНДИ також відображають незначне зростання зарезервованих засобів на 22,90% і невелике зниження наданих засобів на -14,95%.

Основні цілі МБРР включають заохочення інвестицій у виробництво в країнах-членах для реконструкції та розвитку. Він також заохочує іноземні приватні інвестиції та надає кредити для розширення виробництва. Крім того, МБРР підтримує довгострокове збалансоване зростання міжнародної торгівлі та допомагає підтримувати платіжний баланс, заохочуючи міжнародні інвестиції у виробничі ресурси в країнах-членах банку.

Основною структурою в Групі Світового банку є міжнародний Банк реконструкції та розвитку. Він діє як глобальна кооперативна організація розвитку, співвласністю якої є 189 країн-членів. Існуючи найбільший у світі багатостороннім банком розвитку, Міжнародний банк реконструкції та розвитку надає кредити, гарантії, продукти управління ризиками та консультаційні послуги країни із середнім рівнем доходу та платоспроможні країни з низьким рівнем доходу, а також здійснює координацію заходів щодо вирішення регіональних і глобальних завдань.

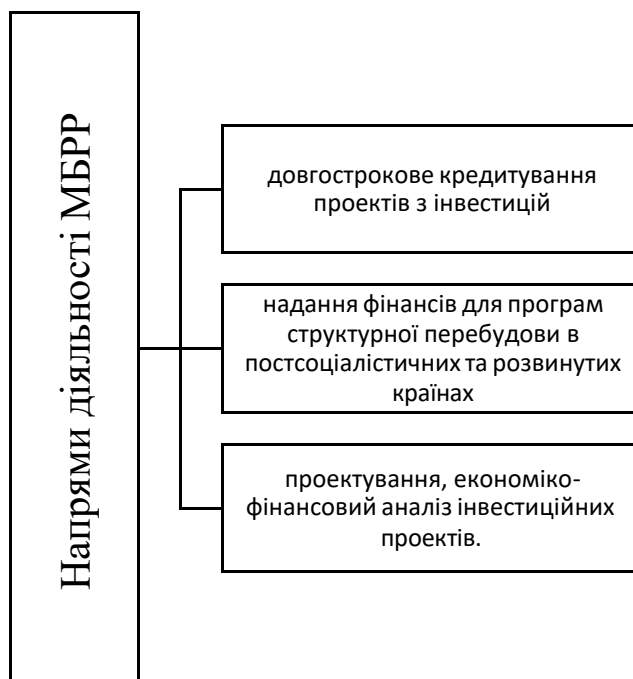

Рисунок 2.4 Основні напрямки діяльності МБРР

Примітка. Складено автором на основі джерела [13]

Зазвичай, МБРР надає свої кредити країнам-членам банку на термін до 20 років з метою переважно розширення їх виробничих потужностей. Ці кредити виділяються під гарантію урядів цих країн. Крім того, МБРР надає гарантії на довгострокові кредити інших банків. Подібно до МВФ, МБРР вимагає, щоб позичальна країна надавала обов'язкову інформацію про своє фінансове становище, об'єкти, що фінансуються, а також про місію банку, який проводить оцінку цих об'єктів.

Основні цілі МБРР включають заохочення інвестицій у виробництво в країнах-членах для реконструкції та розвитку. Він також заохочує іноземні приватні інвестиції та надає кредити для розширення виробництва. Крім того, МБРР підтримує довгострокове збалансоване зростання міжнародної торгівлі та допомагає підтримувати платіжний баланс, заохочуючи міжнародні інвестиції у виробничі ресурси в країнах-членах банку.

У 2021 фінансовому році об'єм нових зарезервованих кредитних ресурсів МБРР склав 30,5 млрд. дол. США по 125 операціях, сім з яких були сумісними з операціями МБРР та МАР [13].

Слід зазначити, що основними пріоритетними напрямками кредитної діяльності МБРР, як і в цілому для групи Світового банку, є боротьба з бідністю. У цій сфері Банк співпрацює з МВФ, ЮНКТАД та іншими міжнародними інститутами. Багато кредитів МБРР спрямовані на розвиток нерентабельних галузей з тривалим терміном окупності, в які приватний капітал не вкладається. Аналізуючи зарезервовані ресурси МБРР на 2021 рік залежно від тематичних напрямків фінансування, можна зробити висновок, що найбільша частина коштів Банку спрямовується на розвиток людських ресурсів (33,6%), значна увага приділяється фінансуванню в галузі захисту навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів (16,7%). Крім того, МБРР також надає фінансування проектам, спрямованим на розвиток міст і сільських районів, а також в галузі економічної політики та іншим напрямкам.

Рисунок 2.5 Зарезервовані кошти МБРР у залежності від тематичних напрямків фінансування за 2021 рік

Примітка. Складено автором на основі джерела [13]

Протягом свого існування МБРР реалізував ряд проектів, що призвели до поліпшення соціально-економічного стану малозабезпечених країн. Населення таких країн отримало можливість отримувати робочі місця, входити на ринки і скористатися соціальними послугами, а уряди цих держав змогли підвищити ефективність свого управління.

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) - міжнародна фінансова установа, яка була створена в 1960 році для надання концесійних позик та грантів найбіднішим країнам світу. МАР є частиною Групи Всесвітнього банку, а його основною метою є зменшення бідності у розвиваючих країнах шляхом фінансування проектів, що сприяють економічному зростанню та розвитку. МАР є найбільшим міжнародним джерелом пільгового фінансування для найбідніших країн світу. Ця організація була створена у 1960 році, а перша позика була надана Індії у 1961 році.. Важливо відмітити, що МБРР і МАР працюють за однаковими процедурами. Вони мають спільну штаб-квартиру та персонал, а їх діяльність керується одним президентом та базується на спільних критеріях відбору проектів. Пільгове фінансування, надане МАР у вигляді кредитів, грантів та гарантій, сприяє країнам у вирішенні глобальних викликів, перш за все, у зменшенні бідності та поліпшенні умов життя всіх верств населення.

Багато проектів отримують спільне фінансування від МАР та МБРР, але їх структура має певні відмінності. Зокрема, МАР має більший акцент на соціальних аспектах, і значна частина їх кредитів спрямовується на освіту, охорону здоров'я та розвиток сільської місцевості. МБРР та МАР діють на основі розподілу функцій, що дозволяє Світовому банку залучати країни з різним рівнем економічного розвитку. Вони доповнюють один одного і мають здатність впливати на соціально-економічні процеси у країнах-позичальниках. Асоціація надає фінансування для широкого спектру проектів у розвиваючих країнах, включаючи розвиток інфраструктури, освіти, охорону здоров'я та сільське господарство. Крім того, МАР надає технічну допомогу та консультації з політики своїм клієнтам, щоб допомогти їм ефективно реалізувати свої проекти.

З моменту свого заснування, міжнародна асоціація розвитку надала понад 400 мільярдів доларів у вигляді концесійних позик та грантів найбіднішим країнам світу. Ці кошти допомогли фінансувати проекти, що покращили життя мільйонів людей у розвиваючих країнах.

Діяльність та ініціативи МАР допомогли покращити умови проживання багатьох людей у розвиваючих країнах, особливо в Африці. Наприклад, у 2018 році МАР схвалила програму на суму 1 мільярд доларів для підтримки розвитку малих і середніх підприємств в Африці. Програма мала на меті створення робочих місць

та сприяння економічному зростанню в регіоні. Асоціація також підтримувала будівництво шкіл та лікарень у багатьох розвиваючих країнах, надаючи доступ до освіти та охорони здоров'я людям, які раніше не мали такої можливості.

Проводячи аналіз основних показників діяльності МАР, важливо відзначити, що у 2021 фінансовому році почався цикл МАР-19. У цьому році 74 країни відповідали всім критеріям для отримання допомоги МАР. Крім того, протягом цього року було відновлено операції в Судані після погашення ним своєї заборгованості. Обсяг нових зарезервованих кредитних ресурсів МАР становив 36 млрд. доларів США за 297 операціями, сім з яких були здійснені спільно з МБРР. Загальна сума цих зобов'язань складала 239 млрд. доларів США у формі кредитів та 12,1 млрд. доларів США у вигляді грантів. Крім того, протягом цього фінансового року було затверджено 23 проекти та субпроекти на загальну суму 595 млн. доларів США для фінансування через лінію Механізму підтримки приватного сектору IFC MIGA (PSW) в рамках МАР-19. Дані таблиці 2.4 свідчать про те, що у 2021 фінансовому році найбільші суми зарезервованих та отриманих коштів були виділені країнам Східної та Південної Африки, але трохи менше отримали регіони Західної та Центральної Африки.

Таблиця 2.4. – Надані кредити МБРР у розрізі регіонів за 2021р (млн. дол. США)

Регіон	Зарезервовані кошти	Надані кошти
Східна Африка та Південь Африки	14 089	8 081
Західна та Центральна Африка	10 955	6 045
Східна Азія та Тихоокеанський регіон	1 115	1 297
Європа та Центральна Азія	1 315	880
Близький Схід та Північна Африка	658	379
Латинська Америка та Карибський басейн	769	495
Південна Азія	7 127	5 744
Всього	36 028	22 921

Примітка. Складено автором на основі даних офіційного сайту СБ

МАР також відіграв значну роль у просуванні гендерної рівності та підтримці жінок у розвиваючих країнах. Завдяки своїм ініціативам, МАР допомагав жінкам отримувати доступ до освіти та охорони здоров'я, а також підтримував створення програм, спрямованих на економічне зміцнення жінок. МАР також підтримував зусилля щодо протидії насильству на ґрунті гендеру та дискримінації проти жінок.

МАР також відігравав критичну роль у просуванні економічного зростання та розвитку у найбідніших та найвразливіших країнах світу. Шляхом надання фінансової підтримки і технічної допомоги, МАР сприяв створенню сприятливих умов для розвитку економіки, покращенню бізнес-клімату, стимулюванню приватного сектору та залученню іноземних інвестицій.

МАР також активно сприяв розвитку інфраструктури в цих країнах, зокрема будівництву доріг, енергетичних мереж, водопостачання та санітарії, що сприяло покращенню доступу до основних послуг для населення.

Крім того, МАР допомагав розвивати сектори сільського господарства та рибальства, сприяв підтримці малих і середніх підприємств та підтримував інновації та підприємництво. Ці заходи сприяли створенню робочих місць, підвищенню доходів населення та зменшенню бідності.

Усі ці ініціативи МАР-19 були спрямовані на підвищення рівня життя та розвиток найбідніших країн, що допомогло зменшити нерівності та сприяло стійкому розвитку цих країн.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК), яка була заснована у 1956 році, має відмінну стратегію від Світового банку та Міжнародної асоціації розвитку (МАР). Основним завданням Корпорації є сприяння економічному розвитку шляхом активної фінансової підтримки приватного сектору. Відмінність полягає у тому, що МФК не використовує державні гарантії у своїй діяльності. Вибір проектів для фінансування проводиться з особливою ретельністю. Зазвичай, кредити, які надає МФК, не перевищують 25% вартості проекту. Основні напрямки діяльності МФК відображені на рисунку 2.3.

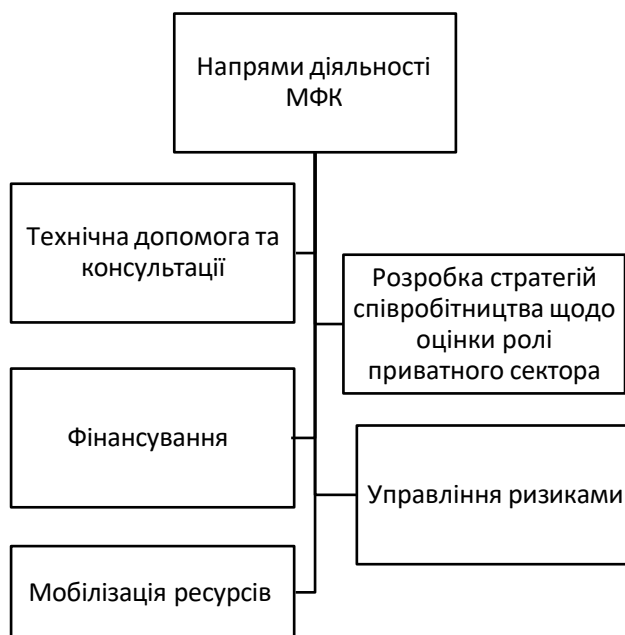

Рисунок 2.6 Напрями діяльності МФК

Організація розпочала свою діяльність у 1956 році з початковим капіталом у розмірі 100 мільйонів доларів і з того часу зростає до одного з найбільших у світі багатосторонніх банків розвитку у світі. На сьогоднішній день МФК присутня в понад 100 країнах, а її портфель включає понад 1,200 компаній.

У початкові роки Міжнародна фінансова корпорація переважно фокусувалась на наданні інвестиційного фінансування приватним підприємствам у країнах, що розвиваються. З плином часу організація розширила свій спектр послуг, включаючи консультативні та активно-управлінські послуги. На сьогоднішній день МФК надає комплексні послуги, спрямовані на сприяння розвитку приватного сектору у країнах, що розвиваються.

МФК дійсно є важливим учасником у галузі міжнародної фінансової сфери. Її інвестиційні, консультативні та активно-управлінські послуги відіграють значну роль у розвитку приватного сектору в країнах, які розвиваються та поліпшенні життя людей, які зазнають бідності. Шляхом сприяння інклюзивному та сталому економічному зростанню МФК сприяє створенню більш справедливої та процвітаючої глобальної економіки.

Європейський банк реконструкції та розвитку є міжнародною фінансовою організацією, створеною для підтримки розвитку ринкової економіки в країнах

Європи та Центральної Азії. Основною метою ЄБРР є сприяння сталому розвитку, підтримка приватного сектору і покращення якості життя населення в регіоні.

У 1989 році Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) був запропонований президентом Франції Ф. Міттераном у Європейському парламенті в Страсбурзі. Засновниками банку стали європейські країни (за винятком Албанії), а також США, Мексика, Ізраїль, Марокко, Японія, Венесуела, Південна Корея, Єгипет, Австралія та Нова Зеландія (загалом 40 країн) разом з двома інституційними членами - Європейським економічним співтовариством та Європейським інвестиційним банком. Угоду про створення ЄБРР було підписано 29 травня 1990 року, і він розпочав свою діяльність у травні 1991 року. Частки Радянського Союзу, Чехословаччини та Югославії були пізніше розподілені між новоствореними країнами. На сьогоднішній день акціонерами банку є 61 країна.[9]

Основні характеристики та діяльність ЄБРР:

Географічний охоплення: ЄБРР працює в країнах Європи, Північної Африки, Східної Європи та Центральної Азії. Це включає країни, що переживають перехідну економіку або знаходяться в процесі трансформації.

Фінансування проектів: ЄБРР надає фінансування проектам у різних секторах, включаючи енергетику, транспорт, фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство, інфраструктуру, туризм та інші. Це може включати кредити, інвестиції, підтримку в управлінні проектами, консультування та інші види фінансової підтримки.

Технічна допомога: ЄБРР надає технічну допомогу країнам-членам в галузі реформ, управління, корпоративного управління, сталого розвитку та інших аспектів розвитку ринкової економіки.

Головною відмінністю Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) від інших банків розвитку є його активна підтримка приватної підприємницької ініціативи. Це є основною суттю діяльності ЄБРР, яка закріплює, що принаймні 60% загального обсягу фінансування Банку має бути спрямовано на підтримку приватного сектора. При наданні кредитів, Банк керується трьома основними

принципами: доцільність проекту в твердій конвертованій валюті, перевага інвестицій у приватний сектор та фінансування не більше 35% вартості проекту.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) надає проектне фінансування банкам, підприємствам та компаніям, інвестуючи кошти як у нові, так і в існуючі виробничі потужності. ЄБРР також працює з державними компаніями, підтримуючи процеси приватизації та структурної реорганізації. ЄБРР переважно фінансує конкретні проекти в приватному секторі, причому основними отримувачами кредитів є спільні підприємства за участю іноземних спонсорів. Банк фінансує до 35% вартості проекту. Однак ЄБРР не надає фінансування підприємствам оборонної, тютюнової промисловості, виробництва заборонених товарів, грального бізнесу, а також проектам, які можуть мати негативний вплив на навколишнє середовище.

За допомогою своїх інвестицій ЄБРР сприяє [9]:

- проведенню структурних та галузевих реформ;
- розвитку конкуренції, приватизації і підприємництва;
- зміцненню фінансових організацій та правових систем;
- розвитку інфраструктури для підтримки приватного сектора;
- упровадженню системи корпоративного управління, в тому числі, з метою вирішення природоохоронних проблем.

Банк зосереджується на двох основних напрямках своєї діяльності: банківському департаменті та казначействі. Банківський департамент займається інвестуванням у проекти, які відповідають меті сприяння країнам у переході до відкритої ринкової економіки і сприяння стійкому та інклюзивному зростанню на основі принципів здорової банківської діяльності.

Основними інструментами інвестицій є надання кредитів, участь у капіталі підприємств та надання гарантій. Казначейство займається залученням фінансування через емісію боргових зобов'язань, розміщенням надлишкових вільних коштів, управлінням валютними та процентними ризиками Банку, а також наданням клієнтам допомоги в управлінні їх активами та зобов'язаннями.

Таблиця 2.5. – Результати операційної діяльності ЄБРР за 2017 – 2020 рр

Назва показника	2017	2018	2019	2020
Кількість проектів	411	395	452	411
Розмір щорічних інвестицій Банку у виразі мільйонів євро	9 670	9 574	10 092	10 995
Обсяг інвестиційних ресурсів, що залучаються щорічно, включаючи прямі чисті інвестиції.	1 054 669	1 467 1 059	1 262 460	1 240 411
Загальна вартість проектів (млн.євро)	38 439	32 570	34 884	27 224

Примітка. Складено автором на основі джерела [9]

Річний обсяг інвестицій, що були залучені Банком у 2020 році, склав 11 млрд. євро. Цей обсяг охоплював 411 інвестиційних проектів та 85 угод у рамках Програми сприяння розвитку торгівлі. Протягом зазначеного фінансового року, ЄБРР проводив інвестиційні операції в 37 країнах. Розподіл інвестицій за регіонами був наступним:

Південне та Східне Середземномор'я - 2,1 млрд. євро, Східна Європа та Кавказ - 1,9 млрд. євро, Південно-Східна Європа - 1,8 млрд. євро, Туреччина - 1,7 млрд. євро, Центральна Європа та держави Балтії - 1,4 млрд. євро, Центральна Азія - 1,1 млрд. євро, Кіпр та Греція (разом) - 0,9 млрд. євро.

Кожна країна-член має певну кількість акцій, які вона повинна оплатити в Банку. Вони зобов'язані сплатити 30% цих акцій, а решта 70% вважаються частиною капіталу Банку і мають бути сплачені на вимогу.

Квоти в капіталі ЄБРР розподіляються в таких пропорціях [48]:

- 51 % для країн-членів ЄС і його двох інститутів;
- 13,5 % для країн Центральної і Східної Європи;
- 11,3% для інших європейських країн;
- 24,2% для не європейських країн.

Розподіл часток у капіталі Банку здійснюється наступним чином: США мають 10% частку, по 8,5% припадає на Німеччину, Францію, Італію, Великобританію та Японію, а Росія має 4% частку. Частка України в статутному капіталі ЄБРР становить 0,8%.

ЄБРР є активним інвестором, спрямовуючи свої кошти на проекти у 38 країнах, включаючи Центральну Азію, Центральну Європу, країни Балтії, Південно-Східну Європу, Східну Європу, Кавказ, Росію та регіон SEMED. Роль ЄБРР є важливою в контексті діяльності МКФО.

Можна зробити висновок, що Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є важливим сучасним МФО з регіональною спрямованістю на країни Європи та Центральної Азії. Незважаючи на коротку історію діяльності, ЄБРР успішно реалізував значну кількість різноманітних проектів, переважно в країнах Центральної та Східної Європи. Він грає важливу роль у підтримці розвитку ринкової економіки, приватного сектору та покращення якості життя в регіоні, співпрацюючи з різними стейкхолдерами, включаючи інші міжнародні організації та держави-члени.

2.2. Вплив міжнародних фінансово-кредитних організацій на розвиток країн світу

У сучасних умовах роль та значення МФКО стають все більш важливими і набувають постійного зростання, оскільки галузь кредитно-фінансових відносин є особливо вразливою, нестабільною та непередбачуваною. Ведучі держави світу, які складають "Велику сімку", разом зі всесвітньо відомими фінансово-економічними організаціями, відіграють головну роль у галузі валютного регулювання шляхом проведення щорічних економічних нарад.

Організації, такі як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку, стали невід'ємною частиною світової економічної системи. Вони допомагають країнам з малорозвиненою економікою просуватися до стабільного розвитку, забезпечуючи необхідні фінансові ресурси та технічну підтримку.

Кожна міжнародна фінансово-кредитна організація має свою специфіку та функції, але загалом вони працюють в одному напрямку - підтримка економічного зростання, розвитку і покращання якості життя в країнах-членах. Розуміння ролі та

функцій цих організацій є важливим для країн, які спираються на зовнішню фінансову допомогу та підтримку у своїх зусиллях щодо розвитку.

Одним зі способів, яким МФО реагує на негативні наслідки фінансової глобалізації, є впровадження відомої концепції "Вашингтонського консенсусу", яку пропонував М. Уільямсон у 1989 році. Ця концепція складається зі списку правил і норм економічної політики, які застосовуються до країн, що перебувають у кризових ситуаціях. МВФ та Світовий банк дотримуються цієї концепції при наданні фінансової допомоги країнам, що цього потребують.

Основна ідея полягала в тому, щоб знизити межові ставки податків, забезпечити податкову дисципліну шляхом мінімізації бюджетного дефіциту, лібералізувати фінансові ринки для забезпечення доступної ставки за кредитами, сприяти лібералізації зовнішньої торгівлі (зокрема, шляхом зниження імпорتنих мит), встановити вільний обмінний курс національної валюти, зменшити обмеження для прямих іноземних інвестицій, провести приватизацію, дерегулювання економіки та захист прав власності.

Різні науковці відзначають позитивний вплив діяльності Міжнародного валютного фонду (МВФ). Дослідниця Іваницька О.М. вказує, що «співпраця з МВФ сприяє покращенню кредитного рейтингу держави на світовому фінансовому ринку, сприяє вдосконаленню банківської та грошово-кредитної системи країни, коригує поточний платіжний баланс і запобігає дефолту в державі». Однак цей дослідник також приводить критичні аргументи стосовно вимог МВФ, які можуть мати негативний вплив на добробут населення в довгостроковій перспективі.[29]

Польський науковець М. Прочек позитивно оцінює діяльність МВФ, зауважуючи, що «вона сприяє підвищенню ефективності економічних реформ в країнах-членах, а також реалізації програм розвитку, які вносять значний вклад у стратегію стійкого розвитку світової економіки».[39]

Міжнародні фінансово-кредитні установи відіграють ключову роль у підтримці світового економічного розвитку. Їх вплив можна проілюструвати наступним чином:

Надання коштів: Ці організації забезпечують країни-члени фінансами, які допомагають реалізувати розвиткові проекти та програми, стимулюють економічне зростання, сприяють створенню робочих місць та модернізації інфраструктури.

Експертна підтримка: Вони також надають країнам допомогу у формі консультацій з питань економічної стратегії, фінансового нагляду та інституційного реформування. Це допомагає країнам підвищити економічну продуктивність, забезпечити фінансову стабільність та залучити інвестиції.

Забезпечення стабільності фінансових ринків: Міжнародні кредитно-фінансові організації сприяють стабілізації світової фінансової системи, проводять моніторинг фінансових ринків та контролюють міжнародні капіталовитрати. Це допомагає уникнути фінансових криз, що можуть негативно відобразитися на світовій економіці.

Вирішення глобальних проблем: Міжнародні кредитно-фінансові організації допомагають у боротьбі зі світовими викликами, такими як зміни клімату, бідність, соціальна нерівність та обмежений доступ до освіти та медичної допомоги. Це сприяє створенню стійкішого та більш гармонійного світового розвитку.

Співпраця на міжнародному рівні: Міжнародні кредитно-фінансові організації створюють платформу для співпраці між країнами з різним рівнем економічного розвитку. Це сприяє обміну досвідом, знаннями, технологіями та спільному прогресу.

Міжнародні фінансово-кредитні організації зробили значний внесок у розвиток світової економіки через надання фінансової підтримки, технічної допомоги та сприяння вирішенню економічних проблем в різних країнах.

МФКО грають значну роль у вирішенні проблем заборгованості завдяки забезпеченню істотного зовнішнього фінансування програм реформування. Головна роль міжнародних банків розвитку (зокрема, Світового Банку та окремих регіональних банків) пов'язана з концесійним та неконцесійним фінансуванням задля забезпечення розвитку. Поруч з глобальними функціонують ще й регіональні та міжурядові банки; Європейський інвестиційний банк, Міжамериканський банк розвитку, Азійський банк розвитку, Африканський банк розвитку та ін. [11].

Багато країн залежать від міжнародних організацій для отримання фінансових ресурсів та привернення додаткових коштів для свого розвитку. Двома основними багатосторонніми джерелами фінансування є Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк.

Міжнародний валютний фонд: МВФ грає важливу роль у забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи. Він надає фінансову підтримку країнам, що переживають економічні кризи або збалансовується платіжний баланс. Наприклад, МВФ надав фінансову допомогу країнам, таким як Греція, Україна та Аргентина, для стабілізації їхніх економічних ситуацій та відновлення економічного зростання. МВФ виконує декілька важливих функцій. По-перше, він надає фінансову допомогу країнам, які зазнають економічних труднощів або знаходяться в стані платіжного дисбалансу. Ця фінансова підтримка надається у вигляді кредитів та програм економічного розвитку. МВФ допомагає таким країнам стабілізувати їхню економіку, запобігти фінансовим кризам і відновити стійке економічне зростання. Прикладом може бути фінансова допомога, надана МВФ Україні в рамках програми "Extended Fund Facility", яка допомогла стабілізувати фінансову ситуацію в країні та сприяла економічному відновленню.

По-друге, МВФ виступає регулятором світового господарства і міжнародних валютно-фінансових відносин. Він сприяє координації економічної політики країн-членів та визначає рекомендації щодо валютного курсу, інфляції та інших макроекономічних параметрів. Це сприяє збалансованому і стабільному розвитку світової економіки та знижує ризики фінансових криз.

Загалом, МВФ є глобальною організацією, яка відіграє важливу роль у сприянні міжнародній валютній співпраці, полегшенні міжнародної торгівлі, сприянні економічному зростанню та стабільності, а також зменшенні бідності. Механізми діяльності МВФ включають нагляд, фінансову допомогу, технічну допомогу, дослідження та аналіз, а також зміцнення потенціалу. Ефективність МВФ у досягненні своїх цілей є предметом дискусій та критики, і організація реагує на це, впроваджуючи реформи своїх політик та практик.

МВФ покладає на держави-члени значні обов'язки, які в основному мають характер рекомендацій, а в окремих випадках можуть мати зобов'язуючий характер. Виконання цих обов'язків має значний вплив на функціонування міжнародних економічних відносин.

У ширшому розумінні, МВФ здійснює два типи кредитування. Перший - це кредитування за непільговими процентними ставками на загальноприйнятих умовах. Другий - кредитування найбідніших країн за певних пільгових умов, включаючи низькі або навіть нульові процентні ставки.

Протягом своєї історії, МВФ мав численні приклади позитивного впливу співпраці з країнами-членами. МВФ разом з 17 країнами Євросоюзу розробив пакет фінансової допомоги на суму понад 110 мільярдів євро, включаючи програму "стенд-бай" та розширену видачу кредитів на суму понад 50 мільярдів СПЗ, що стало основною частиною цього пакету допомоги. Варто зазначити, що МВФ виконав роль посередника при отриманні фінансової допомоги від Євросоюзу у рамках програми "стенд-бай".

МВФ має значний досвід роботи з багатьма країнами з різними економічними і соціальними умовами. За останні роки МВФ підтримував програми економічного розвитку в багатьох країнах, зокрема в Україні, Єгипті, Грузії, Киргизстані та ін.

Наприклад, у програмі МВФ в Грузії було проведено бюджетну реформу, яка дозволила скоротити розмір державного бюджетного дефіциту та зменшити кількість недоброякісних видатків. Ця реформа також допомогла знизити рівень корупції в державному секторі. У наслідок цього, економіка Грузії зросла в середньому на 5% на рік протягом 2010-2019 років.

Також, у програмі МВФ в Киргизстані було здійснено подібні заходи з бюджетної реформи, які дозволили зменшити розмір бюджетного дефіциту та покращити стан державних фінансів. Міжнародні кредитно-фінансові організації внесли значний внесок у розвиток світової економіки через реалізацію конкретних проектів та програм. Ось декілька прикладів, які ілюструють їхній вплив:

Реформи фінансового сектору в Україні: МВФ грав важливу роль у сприянні реформам фінансового сектору в Україні. Шляхом надання фінансової підтримки

та консультаційних послуг, МВФ допомагав країні зміцнювати банківську систему, підвищувати регуляторну ефективність та боротися з корупцією. Це сприяло відновленню довіри до фінансових інституцій, стимулювало інвестиційний клімат та сприяло стабілізації економіки.

Світовий банк: Світовий банк фінансує проекти розвитку в країнах-членах, спрямовані на зміцнення інфраструктури, поліпшення освіти, охорони здоров'я та розвитку сільського господарства. Наприклад, в рамках програми "Мільйон селень" Світовий банк надавав фінансову підтримку малим сільським громадам у країнах, таких як Індія та Бангладеш, для покращення доступу до освіти, водопостачання та інфраструктури.

Одним з прикладів проекту Світового банку є "Прибалтійська кризова програма" (Baltic Crisis Program), яка була запроваджена в країнах Балтії (Литва, Латвія, Естонія) після їхнього відокремлення від Радянського Союзу. Ця програма спрямовувалась на підтримку економічних реформ, стабілізацію фінансової системи та сприяння розвитку приватного сектору.

Інший приклад - проект "Кільцева дорога Мехіко" (Mexico City Metrobus), який був реалізований у Мексиці за сприяння Світового банку. Цей проект передбачав введення системи швидкісного автобусного транспорту для полегшення проблем з транспортним сполученням у столиці країни. Він включав будівництво спеціальних смуг для автобусів, розробку електронних систем квиткування та модернізацію інфраструктури.

Крім того, Світовий банк активно підтримує проекти в галузі освіти, охорони здоров'я, енергетики, сільського господарства та інших секторів розвитку. Його програми охоплюють багато країн у всьому світі, включаючи країни Африки, Азії, Латинської Америки та інших регіонів.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР): ЄБРР фінансує проекти розвитку в країнах Східної Європи та Центральної Азії, а також країн Середземномор'я. Він сприяє приватному сектору, розвитку підприємництва.

Ось декілька прикладів проектів, які були реалізовані ЄБРР у різних країнах:

1. Україна: ЄБРР підтримує реформи та розвиток різних секторів української економіки. Наприклад, він фінансував проекти з енергоефективності, реконструкції інфраструктури та розвитку малих та середніх підприємств. Один із прикладів - проект "Реконструкція та розвиток метрополітену м. Київ".

2. Грузія: ЄБРР активно сприяє розвитку грузинської економіки шляхом фінансування проектів в різних сферах. Наприклад, він фінансував проекти з розбудови інфраструктури, підтримки малого та середнього бізнесу, розвитку туризму тощо. Один із прикладів - проект побудови сучасного терміналу в міжнародному аеропорту Батумі. Проект "Реконструкція та розвиток міжнародного аеропорту Батумі", проект "Розвиток туризму та гостинності", проект "Підтримка малого та середнього бізнесу"

3. Казахстан: ЄБРР активно співпрацює з Казахстаном для сприяння його економічному розвитку. Він фінансує проекти в енергетичному секторі, транспорті, банківській сфері та інших галузях. Один із прикладів - проект будівництва вітрової електростанції в Казахстані. Проект "Вітрова електростанція на півдні Казахстану", проект "Розвиток транспортної інфраструктури", проект "Підтримка малого та середнього підприємництва"

4. Туреччина: ЄБРР сприяє розвитку турецької економіки через фінансування проектів в секторі транспорту, енергетики, житлового будівництва та інших сферах. Один із прикладів - проект будівництва нового міжнародного аеропорту у місті Анталія. Проект "Реконструкція та розвиток дорожньої інфраструктури", проект "Енергоефективність в житловому будівництві".

Ці приклади демонструють, як ЄБРР допомагає країнам розвиватися, сприяючи реалізації проектів у різних секторах економіки.

Міжнародні фінансово-кредитні організації часто співпрацюють разом для реалізації одного проекту. Це може бути пов'язано з тим, що великі проекти часто потребують значних фінансових ресурсів, які одна організація може бути не в змозі забезпечити самостійно. Співпраця між різними фінансовими організаціями може забезпечити додатковий капітал, технічну експертизу, ризиковий капітал та інші ресурси, необхідні для успішної реалізації проекту.

Така співпраця може мати форму спільного фінансування проекту, об'єднання ресурсів та компетенцій для його виконання або партнерства з метою спільного досягнення цілей проекту. Крім того, міжнародні фінансові організації, часто співпрацюють з різними урядами та іншими міжнародними організаціями для спільного фінансування та реалізації проектів у різних країнах.

Такий підхід дозволяє залучити більше ресурсів та експертизи, а також зменшує фінансові та ризикові навантаження на одну організацію. В результаті, співпраця фінансових організацій може сприяти більш успішній та ефективній реалізації проектів. Прикладами можуть бути:

Програма розвитку інфраструктури в Африці: В рамках спільної ініціативи МВФ, СБ та інших кредитно-фінансових організацій, була запущена програма підтримки розвитку інфраструктури в країнах Африки. Ця програма надає фінансову та технічну допомогу для будівництва транспортних мереж, енергетичних систем, водних ресурсів та інших важливих інфраструктурних проектів. Це сприяє поліпшенню підприємницького клімату, залученню іноземних інвестицій і підвищенню рівня життя населення.

Розвиток зеленої енергетики в Китаї: СБ та ЄБРР відіграли активну роль у фінансуванні та підтримці проектів зеленої енергетики в Китаї.

Міжнародні кредитні та фінансові організації відіграють значну роль у розвитку країн по всьому світу. Ці організації надають націям, що розвиваються фінансові ресурси, технічні знання та поради з економічних політик. Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Всесвітній банк є двома найвпливовішими міжнародними фінансовими установами, які сприяють розвитку країн.

Ці міжнародні кредитні та фінансові організації відіграли важливу роль у допомозі країнам, що розвиваються отримати необхідні ресурси для зростання їхніх економік. Однак їхня діяльність не проходить без спірних питань. Деякі стверджують, що ці організації пропагують політику, яка користується більшою вигодою для розвинених країн, ніж для тих, що розвиваються і що їхні позики можуть призвести до кризи заборгованості та економічної нестабільності. Інші

стверджують, що умови, пов'язані з цими позиками, можуть обмежувати політичний простір країн та підривати їхню суверенність.

Висновок полягає в тому, що міжнародні кредитні та фінансові організації мають значний вплив на розвиток країн у всьому світі. Хоча вони досягли успіху в стабілізації економік та підтримці зростання, необхідно ретельно розглядати умови, пов'язані з їхніми позиками, щоб уникнути непередбачуваних наслідків. Ці організації також повинні пильно враховувати потенційні негативні впливи своєї діяльності на навколишнє середовище та місцеві спільноти.

2.3. Проблеми та перспективи взаємодії України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями

Україна активно співпрацює з різними МФКО, і ця співпраця має як позитивні, так і негативні аспекти. Надання кредитів від МФКО Україні значний позитивний вплив на економіку країни. Ці кредити допомагають збалансувати платіжний баланс, підтримати стабільний курс національної валюти, збільшити рівень валютних резервів та стимулювати капітальні інвестиції в економіку. Вони також сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств та покращенню життєвого рівня населення.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є найбільшим кредитором для України і співпрацює з нею з 1994 року. Ця співпраця відбувалась у восьми етапах, кожен з яких мав свої особливості. Через співпрацю з МВФ Україна отримувала фінансову допомогу, яка сприяла стабілізації національної грошової одиниці та фінансової приносить ситуації в країні.

Як вже було зазначено, одним зі спрямувань МВФ є створення валютних резервів. Саме цей процес допоміг Україні здійснити грошову реформу та забезпечити стабільність національної валюти. Для України встановлена квота в розмірі 1372 мільйони доларів США, що становить 0,576% від загальної квоти. З початку співпраці з МВФ у 1995 році, Україна отримала кредити у рамках програми

"Стенд-бай" на суму 538,65 мільйони доларів США. Протягом періоду співпраці було надано 7 траншів на суму 12 мільярдів доларів США. На сьогоднішній день, обсяг боргу України становить 9 мільярдів доларів США, що означає, що кожен житель має приблизно 225 доларів боргу.

Таблиця 2.6. - Етапи співпраці й обсяг фінансування МВФ

Етап	Сумарний обсяг фінансування (млн.СПЗ)	Характеристика етапу
Перший (1996-1997рр)	538,65	Системна трансформаційна позика для підтримки платіжного балансу держави
Другий (1998-2000рр)	598,20	Трирічна програма Standby для підтримки курсу вітчизняної валюти та фінансування дефіциту платіжного балансу держави
Третій (2001-2003рр)	181,33	Кредит Standby на розвиток банківського сектору України
Четвертий (2004-2005рр)	1193,00	Новий кредит Standby, в рамках якого Україна отримала три транші
П'ятий (2006-2007рр)	100,00	Програма розширеного фінансування для поповнення валютного резерву НБУ
Шостий (2008-2010рр)	400,00	Співробітництво на безкредитній основі в рамках річної програми "попереджувального стенд-бай", що надавала можливість отримати зарезервовані кредити в межах, еквівалентних 30% квоти нашої держави
Сьомий (2011-2014рр)	2250,00	Дворічна програма співробітництва типу Standby з кредитом на 80,2% квоти України в фонді, згодом знижено до 7 млрд. СПЗ
Восьмий (2015-2017рр)	3014,7	Новий кредит Standby, в рамках якого Україна отримала два транші
Дев'ятий (2018-2021 рр)	3546,0	Стабілізація економічної та фінансової ситуації в Україні, здійснення кардинальних реформ

Примітка. Складено автором на основі джерела [22]

Варто зазначити, що співпраця з фондом є важливою умовою для вступу України до більшості міжнародних фінансово-кредитних організацій. Завдяки наданій підтримці Україна отримує можливість виходу на міжнародні фінансові ринки. Основними цілями співпраці з фондом є стабілізація фінансових показників економічної системи України, впровадження структурних реформ та створення основи для сталого макроекономічного зростання.

Проте, важливо враховувати й негативні наслідки такої співпраці. Перш за все, надання кредитів може призвести до зростання зовнішнього боргу країни, що створює фінансові зобов'язання для майбутніх поколінь. Крім того, залежність від зовнішніх фінансових джерел може зробити економіку України вразливою до змін у міжнародному фінансовому середовищі.

У серпні 1992 року Україна стала членом ЄБРР, а окремий департамент організації було створено у місті Києві. ЄБРР був створений з метою сприяти переходу до приватної підприємницької діяльності та відкритої економіки. Україна є другою за обсягом країною, які отримали фінансування від ЄБРР. Протягом співробітництва з ЄБРР, було надано інвестиції на 163 проекти, загальним обсягом приблизно 3,2 млрд. доларів США. ЄБРР, подібно до МБРР, здійснює як пряме, так і опосередковане фінансування. Пряме фінансування включає проекти з великими обсягами інвестицій або інфраструктурні проекти, які фінансуються безпосередньо Банком. Опосередковане фінансування передбачає фінансування через посередників.

ЄБРР успішно реалізовував проекти в Україні, набувши значного досвіду співпраці. Україна повністю поділяє пріоритети ЄБРР, які спрямовані на розвиток менш розвинених підприємств. Спочатку організації ЄБРР здійснювали проекти у державному секторі, які були створені великими західними компаніями, але на сьогодні 57% проектів вже здійснюється в приватному секторі, а 43% - у державному.

Для отримання фінансування від ЄБРР підприємство повинно надати повну інформацію про свій фінансовий стан, включаючи економічний аналіз та пройти міжнародний аудит. Тільки після цього ЄБРР вирішує, чи надавати фінансування українському підприємству.

Україна активно співпрацює з основними міжнародними організаціями. Однак існує кілька причин, які обумовлюють неефективне використання отриманих кредитних ресурсів в Україні. Серед них [37]:

- низький рейтинг інвестиційної привабливості української економіки;

- ризик економічного та політичного характеру, на які звертають увагу зарубіжні інвестори;
- недостатньо розвинене законодавство;
- невизначеність пріоритетів ринкових перетворень в економіці країни;
- низький рівень розвитку валютного ринку;
- часті випадки відсутності гарантій повернення кредитів;
- недостатній рівень розвитку виробничої і соціальної інфраструктури, а також інформаційно-комунікаційних систем.

Отже, взаємодія України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями має як негативні, так і позитивні наслідки. Серед позитивних результатів можна виділити формування необхідних валютних резервів для повернення позик зі відсотками, підвищення рівня конкурентоспроможності української економіки, збільшення кредитного рейтингу держави на світовому фінансовому ринку та сприяння модернізації банківської та грошово-кредитної систем країни [38].

Таким чином, взаємодія України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями призводить до різних наслідків, як позитивних, так і негативних. Серед позитивних результатів варто відзначити формування необхідних валютних резервів для повернення позик з відсотками, підвищення конкурентоспроможності української економіки, покращення кредитного рейтингу держави на глобальному фінансовому ринку та сприяння модернізації банківської та грошово-кредитної системи країни.

Міжнародним Валютним фондом була проведена реформа в Україні про "Продовження податково-бюджетних реформ в Україні" і її можна оцінити з точки зору досягнення його цілей та впливу на економічний розвиток України. Основною метою цього проекту є покращення стану фінансів держави, зменшення дефіциту бюджету та збільшення доходів. Для досягнення цих цілей МВФ надав Україні фінансову підтримку, а також надав поради та рекомендації щодо проведення податково-бюджетних реформ. Оцінюючи ефективність цього проекту, можна звернути увагу на наступні показники: Зменшення дефіциту бюджету. Одним з

головних завдань проекту було зменшення дефіциту бюджету. Якщо ця мета була досягнута, то можна вважати проект успішним.

Збільшення доходів держави. Проведення податкових реформ та інших заходів, що передбачені проектом, повинні привести до збільшення доходів держави. Якщо доходи зросли, то проект можна вважати успішним. Вплив на економічний розвиток. Оцінюючи ефективність проекту, слід звернути увагу на його вплив на економічний розвиток України.

Якщо в результаті проведення реформ економіка стала більш стійкою та стабільною, то можна вважати, що проект був ефективним. Відношення населення до реформ. Успіх будь-яких реформ залежить від їх підтримки населення. Тому, оцінюючи ефективність проекту, важливо врахувати відношення населення до проведених реформ.

Оцінка ефективності таких проектів залежить від багатьох чинників, таких як стан економіки країни, масштаб і характер реформи, швидкість інтеграції змін в економіку, а також дієвість механізмів моніторингу та оцінки результатів. В оцінці ефективності МВФ зазвичай звертає увагу на показники такі як зростання ВВП, інфляція, стан бюджетних фінансів, зовнішньоторговельний баланс та інші економічні показники.

У вересні 1992 року Україна розпочала співпрацю з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) та іншими установами Групи Світового банку, ставши його 167-м членом. Україна підписалася на 908 акцій (еквівалент 1,15 млрд. доларів США). Основними завданнями Групи Світового банку в Україні є надання допомоги у сприянні економічному зростанню, підвищенню рівня життя та створенню сприятливих умов для розвитку підприємництва. Уряд України спільно з Групою Світового банку працює над більш ніж 50 проектами, включаючи надання позик, грантів та проведення економічних досліджень.

Отже, можна зробити висновок, що взаємодія України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями мала позитивний вплив на розвиток країни. Завдяки підтримці МФКО Україна змогла уникнути фінансових криз, сприяти розвитку окремих секторів економіки та реалізувати соціально важливі проекти.

Однак, при цьому існують проблеми в співпраці України з МФКО, такі як нерациональне використання отриманих коштів, некоректний вибір фінансування проектів, фінансова залежність від міжнародних організацій та зростання загального державного боргу. Незважаючи на ці проблеми, Україна продовжуватиме співпрацювати з цими організаціями, оскільки країні все ще необхідні фінансові інвестиційні ресурси, яких їй не вистачає.

Співробітництво з МВФ, а також підтримка з боку МБРР та ЄБРР в розвитку окремих секторів економіки країни, залишатимуться перспективними й надалі, як у формі фінансової, так і технічної допомоги.

Отже, співпраця з МФКО має свої плюси і мінуси, і важливо збалансувати використання кредитних ресурсів, враховуючи довгострокові наслідки для сталого розвитку економіки та добробуту населення. Отримані кредити від МВФ відіграли значну роль у стабілізації платіжного балансу, хоча при цьому відбулося зниження реальних доходів населення. Продовження співпраці України з МВФ буде сприяти користі нашій країні, оскільки фонд допоможе покрити бюджетний дефіцит, забезпечуючи економічну стабільність та підтримку обмінного курсу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Міжнародні фінансово-кредитні організації є ключовими учасниками глобального економічного розвитку. Вони надають такі необхідні кошти країнам і організаціям, які потребують фінансової підтримки, а також підтримують економічне зростання та розвиток, надаючи позики, гранти та технічну допомогу.

Міжнародні фінансово-кредитні організації, зокрема Група Світового банку і Міжнародний валютний фонд, відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та розвитку в країнах-учасниках. Однією з найвпливовіших організацій, які належать до Групи Світового банку, є Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), метою якого є фінансування проектів розвитку та підтримка економічної політики в країнах, що розвиваються. Ці організації надають фінансову допомогу у різних формах, включаючи кредити, позики, технічну допомогу і консультації, з метою підтримки економічної стабільності, вирішення фінансових проблем і розвитку країн-членів. Виникнення міжнародних фінансово-кредитних організацій було спричинене поглибленням глобалізаційних процесів, необхідністю міжнародного регулювання економічних відносин та створенням організаційних механізмів для спільного вирішення валютно-фінансових проблем. Міжнародні фінансово-кредитні відносини є важливою складовою міжнародних економічних відносин і вимагають регулювання та координації між країнами. Загалом, ці організації виконують важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку світової економіки, а їх створення є реакцією на потребу спільного вирішення фінансових проблем у міжнародному масштабі.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР) та інші міжнародні фінансові організації, такі як Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) і Міжнародний центр врегулювання спірних питань щодо інвестицій (МЦВСП), виконують важливу роль у наданні фінансової та технічної допомоги країнам-членам для реалізації проектів з реконструкції, розвитку та боротьби з бідністю.

Ці організації надають фінансування та позики країнам-членам на сприятливих умовах з метою підтримки економічного розвитку, стимулювання приватного сектору, зменшення бідності, підвищення життєвого рівня населення та забезпечення сталого розвитку. Ці організації фінансують проекти в різних галузях, таких як інфраструктура, освіта, охорона здоров'я, енергетика та інші.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) має великі фінансові резерви і може надавати кошти з низькими відсотками на ринках капіталу в усьому світі. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) спрямовує свої зусилля на підтримку перехідних економік країн Центральної та Східної Європи.

Міжнародні кредитно-фінансові організації відіграють надзвичайно важливу роль у сучасній світовій економіці. Вони забезпечують фінансову підтримку країнам, сприяють стабілізації міжнародного фінансового ринку та розвитку проектів з соціального і економічного розвитку.

Ці організації виступають основними джерелами фінансування для країн з проблемами платіжного балансу, а також забезпечують довгострокове фінансування для проектів з розвитку. Вони не лише надають фінансову допомогу, але й надають технічну підтримку та консультування з економічних питань. Це сприяє покращенню економічного управління країн, їх реформам та забезпечує їх відповідність міжнародним стандартам.

Світовий банк є однією з найбільш значущих міжнародних фінансових установ, яка надає фінансову підтримку країнам, що розвиваються. Банк пропонує позики, гранти та технічну допомогу країнам для підтримки проектів розвитку. Головною метою банку є зменшення рівня бідності та сприяння економічному зростанню в країнах, що розвиваються. Світовий банк успішно надає фінансову допомогу країнам, що розвиваються, і це допомогло знизити рівень бідності в багатьох країнах.

Група Світового банку складається з двох основних установ - Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) та Міжнародної асоціації розвитку (МАР). МБРР спрямовує свою діяльність на надання позик та фінансової допомоги країнам з середнім рівнем доходу та кредитоспроможним країнам з низьким рівнем доходу.

З іншого боку, МАР надає гранти та позики під низькі відсотки найбільш біднішим країнам у світі.

Раніше Світовий банк критикували за висування умов країнам, яким він надає фінансову допомогу. Ці умови часто вважаються надто суворими та можуть не відповідати інтересам країни. Проте останніми роками Світовий банк намагався усунути цю критику та доклав зусиль для підвищення прозорості та підзвітності.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) — ще одна значна міжнародна фінансова організація, яка надає фінансову допомогу країнам. Основною метою МВФ є сприяння міжнародній валютній співпраці та стабільності валютного курсу. Це досягається шляхом надання позик країнам, які відчувають труднощі з платіжним балансом. МВФ досяг успіху у стабілізації валютних курсів і запобіганні економічних криз у багатьох країнах.

МВФ критикували за нав'язування політики "структурної перебудови" країнам, яким він надає фінансову допомогу. Ця політика часто передбачає скорочення державних витрат і зменшення субсидій, що може мати негативний вплив на найбільш бідних членів суспільства. Однак, як і Світовий банк, МВФ протягом останніх років доклав зусиль, щоб відповісти на цю критику та прагнув підвищити прозорість і підзвітність.

Завдяки роботі міжнародних кредитно-фінансових організацій, світова економіка зміцнюється, стає більш стабільною і забезпечує ріст та процвітання. Роль цих організацій є неоціненною у підтримці фінансової стабільності та розвитку країн, що сприяє побудові сильного і благополучного світового економічного порядку.

Підсумовуючи, міжнародні фінансово-кредитні організації відіграють вирішальну роль у сприянні економічному зростанню та розвитку в країнах, що розвиваються. Світовий банк, МВФ і ЄБРР успішно надають фінансову допомогу країнам і підтримують економічне зростання. Однак ці установи також стикаються з проблемами, такими як корупція та політична нестабільність у деяких країнах. Незважаючи на ці виклики, міжнародні фінансові та кредитні організації

залишаються критично важливими для сприяння економічному зростанню та розвитку в країнах, що розвиваються.

Важливо зазначити, що ці організації доклали зусиль, щоб відповісти на критику та підвищити прозорість і підзвітність. Вони також визнали важливість залучення місцевих громад до своїх проектів і зосередженості на сталому розвитку. Хоча все ще є можливості для вдосконалення, робота міжнародних фінансових і кредитних організацій є важливою для сприяння економічному зростанню та розвитку в країнах, що розвиваються.

Співпраця з фондами, такими як Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку та Міжнародний банк реконструкції та розвитку, є важливою для економічного розвитку України та вступу країни до міжнародних фінансових організацій. Ця співпраця допомагає Україні отримати фінансову підтримку, виходячи на міжнародні фінансові ринки, а також сприяє стабілізації фінансових показників та впровадженню структурних реформ.

Однак, варто враховувати й негативні наслідки такої співпраці. Надання кредитів може призвести до зростання зовнішнього боргу країни та створити фінансові зобов'язання для майбутніх поколінь. Залежність від зовнішніх фінансових джерел також може зробити економіку України вразливою до змін у міжнародному фінансовому середовищі.

Міжнародні фінансово-кредитні установи відіграють ключову роль у підтримці світового економічного розвитку. Їх вплив проявляється у кількох аспектах. По-перше, ці організації надають фінансову підтримку країнам-членам, що допомагає їм реалізувати розвиткові проекти та програми, стимулювати економічне зростання, сприяти створенню робочих місць та модернізації інфраструктури.

По-друге, ці установи надають експертну підтримку країнам у формі консультацій з питань економічної стратегії, фінансового нагляду та інституційного реформування. Це допомагає країнам підвищити економічну продуктивність, забезпечити фінансову стабільність та привернути інвестиції.

По-третє, міжнародні фінансово-кредитні організації сприяють стабілізації світової фінансової системи, проводять моніторинг фінансових ринків та контролюють міжнародні капіталовитрати. Це допомагає уникнути фінансових криз, які можуть негативно впливати на світову економіку.

По-четверте, міжнародні фінансово-кредитні організації допомагають у вирішенні глобальних проблем, таких як зміни клімату, бідність, соціальна нерівність та обмежений доступ до освіти та медичної допомоги. Це сприяє створенню стійкішого та більш гармонійного світового розвитку.

Нарешті, міжнародні фінансово-кредитні організації створюють платформу для співпраці між країнами з різним рівнем економічного розвитку. Це сприяє обміну досвідом, знаннями, технологіями та спільному прогресу.

Загалом, міжнародні фінансово-кредитні організації здійснили значний внесок у розвиток світової економіки, надаючи фінансову підтримку, експертну допомогу та сприяючи вирішенню економічних проблем у різних країнах. Вони є важливими джерелами фінансування для багатьох країн і сприяють їхньому розвитку та стабільності.

Розглянемо пропозиції для подальшого функціонального розвитку фонду, враховуючи як його позитивні, так і негативні аспекти. Перша пропозиція полягає у впровадженні персоналізованого підходу до вирішення проблем конкретних економік. Це означає, що фонд повинен враховувати особливості кожної країни та забезпечувати індивідуальні підходи до фінансової підтримки.

Друга пропозиція полягає у розробці та використанні інших механізмів фінансування, що враховують соціальні та економічні потреби суспільства. Це означає створення нових фінансових інструментів та програм, спрямованих на вирішення конкретних проблем і задоволення потреб країн.

Третя пропозиція передбачає перегляд розмірів квот та їх прямих призначень у фінансових організаціях, а також зменшення впливу індустриальних країн на роботу фонду. Це має на меті забезпечити більш справедливий розподіл фінансових ресурсів та збалансованість у впливі на прийняття рішень.

Дотримання запропонованих пропозицій позитивно позначиться на розвитку держав-членів та відкриє нові перспективи у управлінні ресурсами для країн, що розвиваються.

На основі висновків про співпрацю фінансових організацій для реалізації проектів, можна запропонувати наступні пропозиції:

1. Посилення співпраці між фінансовими організаціями: Залучення різних організацій до спільних проектів та програм може забезпечити більше ресурсів, експертизи та фінансових можливостей для досягнення поставлених цілей.

2. Розвиток партнерських відносин: Фінансові організації можуть активно працювати над укладанням партнерських угод із залученням інших організацій, включаючи міжнародні банки, регіональні фонди та інші установи, щоб спільно реалізувати проекти.

3. Посилення обміну досвідом: Фінансові організації можуть активно співпрацювати в області обміну знаннями, передачі найкращих практик та експертизи. Це допоможе покращити ефективність проектів і забезпечити збільшення їх впливу.

4. Спільне фінансування: Фінансові організації можуть розглядати можливість спільного фінансування проектів, особливо великомасштабних та складних інфраструктурних проектів. Це дозволить поділити фінансові ризики та забезпечити ефективне використання ресурсів.

5. Посилення координації та планування: Важливо встановити механізми для координації та планування спільних проектів між фінансовими організаціями. Це забезпечить оптимальне використання ресурсів, уникнення дублювання зусиль та підвищення ефективності реалізації проектів.

Ці пропозиції спрямовані на покращення співпраці між фінансовими організаціями та досягнення кращих результатів у реалізації проектів у масштабах світу.

Взаємодія України з міжнародними кредитно-фінансовими організаціями, зокрема з Міжнародним валютним фондом (МВФ), мала як позитивні, так і негативні наслідки для країни. Позитивними результатами співпраці є формування

необхідних валютних резервів, підвищення конкурентоспроможності економіки, збільшення кредитного рейтингу та модернізація банківської та грошово-кредитної системи. Однак, існують проблеми, такі як нераціональне використання коштів, залежність від МФО та зростання державного боргу.

Незважаючи на ці проблеми, Україна продовжуватиме співпрацювати з міжнародними організаціями, оскільки потребує фінансових інвестиційних ресурсів. Співробітництво з МВФ, Міжнародним банком реконструкції та розвитку та Європейським банком реконструкції та розвитку залишатиметься перспективним і сприятиме розвитку економіки України.

Отже, необхідно знайти баланс між позитивними наслідками співпраці з МФКО та вирішенням проблем, щоб максимізувати користь від такої взаємодії і сприяти стійкому розвитку країни.

З даного аналізу можна зробити висновок, що Міжнародні фінансово-кредитні організації відіграють значну роль у міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносинах. Вони сприяють фінансовій стабільності, розвитку та економічному зростанню країн шляхом надання фінансової підтримки, технічної допомоги та консультування. Крім того, МФКО грають важливу роль у формуванні політик та регуляторних рамок, сприяючи встановленню стандартів управління та фінансової прозорості. Їхні дії спрямовані на забезпечення стабільності, підвищення довіри інвесторів та створення сприятливих умов для розвитку економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Rothbard M. N. America's Great Depression / Rothbard M. N. – [Fifth Ed.]. – Auburn : The Ludwig von Mises Institute Press, 2000. – 369 p.
2. Кульбіда М. В. Сучасні проблеми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями // Сучасні можливості забезпечення соціально-економічного розвитку країн: матеріали доповідей міжн. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 16 вересня 2017 року), 2017. – С. 22-24.
3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду URL: <http://www.imf.org>.
4. Величко К.Ю. Міжнародні валютно-фінансові відносини: конспект лекцій/ К.Ю. Величко, О.О. Тищенко, О.І. Печенка. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/2671>
5. Колосова В. П. Міжнародні фінансові інституції в умовах фінансової глобалізації [Текст] / В. П. Колосова // Дослідження міжнародної економіки : збірник наукових праць. Вип. 1(66). - Київ : ІСЕМВ, 2011. - С. 238- 246.
6. Кульбіда М. В. Роль Світового банку у сучасній світовій економіці // Інтелект ХХІ століття: наук. журнал. 2019. – №3. – С.16-22.
7. Міжнародні валютно-кредитні відносини. Навч. Посіб. URL: <https://pidruchniki.com>.
8. Козак Ю. Г., Ковалевський В. В., Логвінова Н. С. Міжнародні організації: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 223 с.
9. Офіційний сайт Європейський банк реконструкції та розвитку. URL: <https://www.ebrd.com>
10. Кожухова Т.В. Фінансування Світового банку проектів розвитку в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Економіка і менеджмент, 2016. Вип. 15. С. 17-20
11. Лобас М.Г. Міжнародні фінансові організації та їх значення для економічного розвитку країн URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
12. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.imf.org>.

13. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>.
14. Данилишин Б. М. Співробітництво з МВФ: проблеми та перспективи. URL: https://dt.ua/macrolevel/spivrobitnictvo-z-mvf-problemi-i-perspektivi_.html
15. Іванов С. М. Унормування співробітництва з МФО в контексті запобігання дестабілізації національної економіки / С. М. Іванов, К. В. Клименко, М. В. Савостьяненко // Фінанси України, 2019. - № 5. - С. 41-55.
16. Клименко К. В. Зарубіжний досвід співробітництва з Міжнародним банком реконструкції та розвитку та Міжнародною асоціацією розвитку // Наукові роботи НДФІ, 2020. - Вип. 1. - С. 16-40.
17. Мицюк С., Мегей В. Перспективи співпраці України з кредитнофінансовими організаціями. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2015. Вив. 12. С. 33-35. URL: http://bulletineconom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/177_4.pdf
18. Основні функції Світового банку, структура роль в світовій економіці. URL: <https://uk.campwaltblog.com/4278084-the-main-functions-of-theworld-bank-structure-role-in-the-global-economy>.
19. The World Bank I Ukraine. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
20. Міжнародні фінансові організації, передумови та причини виникнення міжнародних фінансових організацій. URL: https://pidru4niki.com/1852090247683/finansy/mizhнародni_finansovi_organizatsiyi .
21. Міжнародні кредитно-фінансові організації. URL: https://studme.com.ua/13790423/finansy/mezhdunarodnye_kreditnofinansovye_organizatsii.htm.
22. Міжнародний валютний фонд та Україна: історія співпраці. Львів. 2017. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2016/09/27/infografika/finansy/mvf-taukrayina-istoriya-spivpraczi-z-1994-roku>
23. Кульбіда М. В. Основні напрями підвищення ролі міжнародних фінансових організацій у регулюванні міжнародних економічних відносин //

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»: наук. журнал. 2016. – Вип. 6(2). – С. 31-36.

24. Кульбіда М. В. Роль міжнародних фінансових інституцій в міжнародній фінансовій архітектурі / Економіка, фінанси та управління: проблеми та сучасні шляхи розвитку: матеріали міжн. наук.-прак. конф. (Львів, 25-26 грудня 2015). 2015.– Ч. 1. – С.17-19.

25. Кульбіда М. В. Роль Світового банку у сучасній світовій економіці // Інтелект ХХІ століття: наук. журнал. 2019. – №3. – С.16-22.

26. The economics of World War II: Six great powers in international comparison / ed. by M. Harrison. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 307 p.

27. Lastra R. M. Legal Foundations of International Monetary Stability / Lastra R. M. – Oxford : Oxford University Press, 2006. – 600 p.

28. Lukashenko S. V. The Role of the IMF in Shaping the National Currency Policy. The Global Role of International Financial Organizations in Times of Economic Crises. Proceedings of the round table. Kyiv, KUTEL, 2010, pp. 66 – 79.

29. Устименко А. В. Еволюція і теоретичні засади функціонування світових валютних систем. ІХ Міжнародна науково-практична конференція «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». Харків, ХНТУСГ. – 2018. – С. 218–224.

30. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини. Історія. Теорія. Політика: Підручник / А. С. Філіпенко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Либідь, 2019. - 960 с.

31. Михайлик О.М. Особливості міжнародного кредитування : МВФ та МБРР. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3962>.

32. Мицюк С., Мегей В. Сучасний стан та перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Вісник КНУ. Економіка, 2015. –Вип. 12 (177). – С. 24-29.

33. Міжнародні фінансові організації в боротьбі з пандемією коронавірусу. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-05/mfo.pdf>.

34. Набок І. І. Роль валютного регулювання і валютного контролю на сучасному етапі розвитку України/ Міжнародна науково-практична конференція «Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі», 13 квітня 2016
35. Оспіщев В. І., Близнюк О. П., Кривошей В. В. Міжнародні фінанси : навч. посібник, О. П. Близнюк, В. В. Кривошей : Знання, 2006. – 335 с.
36. Офіційний сайт ЄБРР. URL: <https://www.ebrd.com/ru/home.html>.
37. Партнерство Світовий банк - Україна Огляд програм в країні. URL: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Ukraine-Snapshot-ukr.pdf>.
38. Мегей В. Сучасний стан та перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями [Електронний ресурс] /В. Мегей. – Режим доступу: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua>.
39. Міжнародні валютно-фінансові організації. URL: <https://studopedia.com.ua>.